

Konrad Friedlieb Johann Friedrich Richard

Meditamenta luridica pro asserendis Aegrorum Iure Ac Privilegiis In Genere : Der Krancken Recht/ Frey- und Gerechtigkeiten ins gemein/ Suffragio Noblissimi ICtorum Ordinis in Illustri Gryphica Loco Ordinariae Disputationis

Gryphiswaldiae: Doischerus, 1676

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn787620300>

Druck Freier Zugang

K. N. — 2 (118.)

1. Valentin von Windburns Rathung dar in ainhunndt Annusbaufertus Maß
in Günde qurotfennus mundlumbirgipfens Annatus, in Anspung des
Herrn Justhian Ludwig.
2. Balcege de pueris conjugum suorum secundum jura Prothochionja
3. Idem de donationibus inter conjuges.
4. Schorch de cumulatione petitioni cum possessione.
5. Major de bonarum artium in promovenda mercatoria utilitate.
6. Fischer Panegyricus Frederici II. Borussiae regis.
7. Coeber de mutatione formarum in vestibus. non Auramburging
dar Alnidus Modus
8. Schoetgen de nolij in vestitu.
9. Schmidt. Coeur de colore judicans.
10. Schroeder de rusticis eruditione clavis
11. Sidel de obligatione hominis ad religionem.
12. Kahl de divinatione.
13. Nexus Pomeranice cum S. R. G. Imperio.
14. Beserer de interventione post sententiam.
15. Bircerer de secreto quod de electione episcoporum fit.
16. Blaauw de societate.
17. Boehmer de legitima cadaveris occisi sectione.
18. Trendelenburg oratio in natales Suis Frederici
19. Meißer vindicta legislationis Justinianae de mixto tempore com-
putando.
20. Bunekau de separatione liberorum ex jure Germ. imprimis Lubecensi.
21. Species facti non dar zu Soltbertin 1738. gualthunus Frondignus Meßl
22. de Friedenberg de jure a quoque recta docendi et defendi ratione.
23. Gesserding de tractandi per Romanum methodo.
24. Harpprecht de usufructu statutarie materno
25. Böhmér ob nay dar alius mundlumbirgipfens des funonhainy non Japh
1552 dar Superintendentus non dar Patroces in ipsum patronat despu
zu dar Frondignus Statinus zigzagras unordus unipfa?
26. Fricelieb de processu judicario civili et feudali.
27. Idem de jure revocandi sententia
28. Idem de agrorum jure et privilegiis.
29. Müller de subtili disputandi ratione in causa publicae utilitatis rejicienda
30. Hartel de tutore alienae jurisdictionis.
31. Bastineller observationes forenses.

23. Bafineller num liberia abfentes portionis a matre de bonis post obitum
dividendis cum aliquibus liberis inita egrati, mortua matre illam de-
beant implere?

33. Winkler de expensis termini.

34. Bafineller felicitas quaedam a Sed. receptae fententiae examina-
tae et reputatae.

35. G. B. Beermann de obligatione mandantis erga mandatarium fi-
nes mandati eademtem.

36. Bafineller de fufceffione viduae. ex lege Halenfi.

37. Brantzen de remiffione et mitigatione poenarum.

38. a. Brandwyer ad C. a. f. u. b. i. s. q. de C. Rhodii de iactu.

39. Brand de legitima maleficos et fagas convincendi ratione et inve-
ftigandi.

DISSERTATIO.

FELICITER!

MEDITAMENTA JURIDICA
pro asferendis

ÆGRORUM
JURE AC PRIVILEGIIS

IN GENERE,

Der Krancken Recht / Frey-
und Berechtigkeiten ins gemein /

Suffragio

Nobilissimi Jctorum Ordinis
in Illustri Gryphica

Loco

ORDINARIÆ DISPUTATIONIS
PRÆSIDE

DN. CONRADO Friedelieb /

Jcto, Placitorum Feudalium & Juris

Publici Professore Ordinario, Collegii Juri-

dici in præsens Decano Spectabili, Præceptore ac studio-
rum suorum Promotere æternum venerando,

Publico Eruditorum Examine subjecta
in Auditorio Majori die 19. Jul.

JOH. FRID. RICHARDO, Wolg. Pom.

GRYPHISWALDIÆ

Typis MATTHEI DEISCHEEL, Reg. Acad. Typogr. 1676.

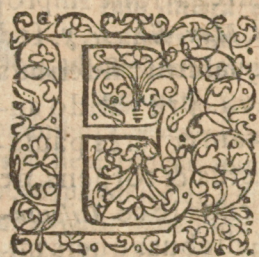
J. J.

DISSERTATIONIS ORDINARIÆ

DE

JURE ET PRIVILEGIIS ÆGRO-
RUM IN GENERE,Von Krancken Recht/ Frey- und
Gerechtigkeiten ins gemein.

PROŒMIUM.

Didere hætenus diversi ingenio, do-
ctrinâq; pollentes Jcti diversa de *Jure*,
Personarum, Rerum, Actionum, Fœminarum,
Creditorum, Domani, Belli, Domini & Vasal-
li, Protimiseos, Territorii, Connubiorum, Ma-
jestatis, Regalium, Fiscii, Legitimationis, Fra-
trum, Ætatis, Obstetricum limata ab arte,
opuscula, sed de *JURE ÆGRO-
RUM* præter *Actium* de In-
firmitate prolixioris argumenti, nec mei instituti, in cujus
notitiam, absolutis demùm his pagellis, incidi, adeòq; ne
verbulum quidem ex hoc mutuatus, sed venam ideamq;
ingenii mei secutus, NEMO, fortè quod animo corporeq;
validi vel solum ægritudinis nomen, multò magis rem-
ipsam, ejusq; affectus horruerint, vel sparsim de his in Ju-
re dicta colligere fastidierint, vel ægotantium ceu moro-
forum sæpiùs & impatientium, queis, ut ait *Stobæus*, nunc
mulier est molesta, nunc medicus accusatur, amicorum &
qui venit inacceptus, abiens gravis, denique grabatus
ipse, vel musca bilem movet, de *Imprud. Serm. 4. n. 20. p. m. 60.*

A. 2

Jura

DE JURE ÆGRORUM

4
 Jura ac privilegia contempserint. Sed, cum quibusdam in Jure locis de *Ægrorum Privilegiis* non pauca & scitu necessaria & quotidiana obversentur, frequentiora verò ac necessaria præ cæteris observari, evolviq̃ mercantur, arg. l. 1. ff. de susp. tut. l. 5. ff. de leg. & l. 25. pr. ff. de lib. legata. quandoquidem ipsa Jura, animadvertente *Theophrasto* in l. 3. ff. de leg. super his, quæ ἐπι τὸ πλείον, id est, frequenter, non ἐν παραλόγου, ex inopinato accidunt, constituta, imò articuli Juris frequentiores hinc usitati, atque cotidiani audiunt in l. 24. ff. de Usufr. & l. 9. §. 8. ff. Si cert. pet. hoc imprimis Thema præ reliquis è semestri ægritudine non *Æsculapii* ope, quam olim misis à sollemnilegatione implorarunt Romani, teste *Livio* lib. 10. & *Val. Max.* lib. 1. c. 8. sed solius *JEHOVÆ* cœlestis Curatoris, quem se fidelibus pollicetur *Exod.* c. 15. v. 26. & *Jer.* c. 17. v. 14. præ valido auxilio modici temporis interjectu ad vitam & vires paulatim emergens, interim morbo adhuc fessus & torpens, ne officio longius deessem, in genere hæctenus loco *Disputationis Ordinariæ* exulceratis hisce, ægrisq̃ diebus, queis mitiorem auram surroget **DEUS!** examinandum sumsi, singulas ejus species, si spes ero, peculiaribus abhinc *Discursibus* propositurus, sed priusquam ipsum aggredior opus, *Æternum* veneratus Numen, ut laborem clementissimè secundet, at Te, *candide Lector*, precatus, ne asperneris sparsim quidem ab aliis dicta, sed à me prius, quantum præter *Actium* prolixiori diversâq̃ methodo à nostro instituto agentem mihi hæctenus videre licuit, in justum hunc ordinem redacta, pensitans, inutilem omninò ac factuum fore, qui cuncta suo pte ingenio nectere velit, ne quicquam dici, quod non dictum sit prius, cum *Casparo Callino* in *Prefat. milleloquii Juris* prefixâ.

CAP. I.

DE VERO IPSORUM TERMINO-
RUM SIGNIFICATU.

CONSPECTUS.

1. Verus ab initio eruendus est terminorum significatus;
2. Juris acceptio varia;
3. Privilegii ætymon & diversa significatio;
4. Æger, unde derivetur, & qualem his propriè denotet;

§. 1.

CUm ea, heu dolor! heu lacrymæ! post lapsum Protoplasto-
rum misera evaserit mortalium conditio, ut illos & an-
xietates innumera & corruptiones & morborum genera
circumstent, *Nov. 84. c. 1. princ.* quibus fessi conflictantur,
ægroant, moriuntur, siquidem mors ultimus est omnibus
hominibus vitæ terminus, *Nov. 1. c. 1. in fin. & Nov. 22. c. 20. pr.* cu-
jus rei flebile documentum vel hæc mœnia semestri spatio ediderunt,
quoad spirant tamen adhuc, sperantq; jure certo, certisq; privilegiis iis
ut ægrotantibus inter decumanos sæpe pallidæ mortis insultus suc-
curri fas est; De quo jure, quibusve privilegiis ut penitiùs constet,
terminorum JURIS, PRIVILEGII & ÆGRORUM verus significa-
tus circa initia eruendus venit, siquidem utut potior rerum, prior ta-
men semper verborum, quæ rarò in nativa sua significatione acquie-
scunt, arg. *l. 4. ff. de presc. verb.* habenda est ratio, per *l. 1. ff. de reb.
cred. l. 7. ff. de suppell. legat. Mysf. pr. Inst. de exception. n. 2.*

§. 2. Igitur JURIS vocabulum, quò omnis tollatur ambigui-
tas, licet modò sensu morali & quasi Philosophico, modò Juridico di-
versæ sit acceptionis, de qua videas *Frantzky. ad tit. de Just. & Jur. n. 48. usque ad fin. ff. & tit. de origine Juris pr.* licet modò abstractè,
modò concretè consideretur, de quo *Zæf. ad Digest. cod. tit. n. 3.* mo-
dò jussionem denotet, *Don. 1. comm. Jur. civ. c. 3. ibiq; Hilliger,* modò
sententiam, modò legem, modò necessitatem, imò latè locum ipsum,
in quo jus dicitur, arg. *l. 1. ff. de in jus voc. l. 4. §. 1. ff. de inter. in jur.
suc. l. 1. c. de confes. Zæf. d. l. n. 2.* nobis hîc est legitima facultas, seu
A 3 pose.

potestas ad aliquid lege cuique concessa, juxta quam quis dicitur jure suo uti, §. 1. Inst. de tut. l. 1. ff. eod. Denell. ad pr. Inst. de Act. num. 2. Zoef. d. l. Hugo Grotius de Jure Belli & Pacis l. 1. c. 1. §. 4. ibiq; Gracwinckel in strict. contra cens. Joan. à Felden. conf. Molin. de Just. & Jur. tom. 1. tract. 1. Disp. 2. vers. à jure.

§. 3. Ab hoc PRIVILEGII nomen ut attingam, quod alii à 70 privare dictum volunt, quasi privilegium sit aliquid privans legem. Euenkel de privil. l. 1. c. 1. n. 7. & 10. Col. de process. exec. c. 4. p. 1. n. 3. Richter p. 1. Dec. 4. n. 10. alii & rectius ab antiqua loquendi formula: *privo sc. & lege*, quando veteres priva dicebant, quæ nos singula, Gell. N. Attic. Lib. 10. c. 10. & Festus in voce *privus*, unde Cato privas scopulas appellat singulas. Et Horat. Lib. 1. Ep. 1. in hanc faciem canit:

- - - - -
condueto navigio æquè
Nauseat ac locuples, quem ducit priva triremis.

Imò Cic. lib. 3. de leg. tantum, inquit, Majores in posterum providisse, in privos leges ferri noluerunt, id enim privilegium est, & in Orat. pro Domo, *vetant*, inquit, *leges sacratæ*, *vetant XII. Tabul. LL. privis hominibus irrogari*, conser. Christ. Beckm. de orig. lat. lingu. p. 865. & 877. juncto Reinoldo Curicke de Priv. c. 1. etiamsi illud varii quoque sit significatus, ita ut in lata significatione quascunque designet constitutiones speciales, contra, vel præter Jus commune in certæ personæ, certæque causæ gratiam, vel odium disponentes, §. 6. Inst. de Jur. N. G. & c. & arg. l. 4. §. 2. ff. de const. Princ. tum l. 9. c. de Test. juncto Zoef. ad Dig. tit. de const. Princ. n. 13. siquidem privilegia non tantum pro aliquo, verum etiam contra aliquem feruntur, *Vinn. ad dict. §. 6. Inst. n. 5.* quale illud, quod, rogatore & autore Clodio, de Cicerone per aquæ & ignis interdictionem civitate excludendo latum, quod ille *nefarium* vocat *privilegium* in Orat. pro Dom. pariter ac si multis personis delinquentibus pœnæ nimis exasperentur, l. 16. §. fin. ff. de pœn. Frantzck. ad Dig. tit. de const. Princ. n. 42. imò metonymicè sumatur pro instrumento, quo privilegia concessa continentur, ut in l. 17. c. de ss. Eccles. vel pro ipsis privilegiariis, ut in l. 24. §. 2. ff. de reb. autor. Judic. possid. l. 17. §. pen. ff. de Excus. tut. Rebhan. Hodeget. Jur. Chart. 2. clim. 1. parall. 1. n. 40. p. 64. Curicke d. l. c. 2. p. 25. in stricta tamen significatione, quam amplectimur, nobis venit pro *constitutionibus*

bus unicè in favorem alicujus constitutis contra Juris universalis, seu generalis tenorem prerogativam ei tribuentibus, arg. l. 2. ibi: antequam privilegiorum prerogativam. C. de Decurial. Urb. Rom. l. 19. pr. ff. de reb. ant. Jud. possid. l. ult. C. de Profess. & Med. l. 12. C. qui pot. in pign. Hug. Grot. de Jur. Bell. & Pac. lib. 2. c. 18. §. 4.

§. 4. Denique vox ÆGRI, seu ÆGRORUM non quidem, ut plerique volunt, ab ago, quasi morbo correptus agatur in infirmitate, vel gravius agitur ad tempus, Martinus Martinii in Lexic. Philolog. voc. Æger, sed potius ex hujus, qui Festum secutus, judicio ac censurâ, ab ãi voce doloris, ita ut ger sit productio verbi sic dicta, etsi ambigua sit acceptionis, ita ut quoque usurpetur pro tristi, difficili atque irato, quemadmodum hoc sensu Papinianus ægram dicit mulierem in l. 3. ibi: Offensam ægra mulieris maritali sermone placuerat. ff. si quis aliq. test. prohib. adde spigel. & scard. in Lexicis Jurid. voce ægra. at tamen hinc nobis pro nullo alio venit, quàm morbose, seu agroti & valetudinario, qui ob corporis imbecillitatem rebus suis propriis præesse nequit, sive ea sit temporalis, sive perpetua, vid. scard. & spigel. d. loc. juncto Antonio Peretz. in Cod. tit. qui morbo se excusant. lib. 10. non enim meretur calculum illa Donati differentia, juxta quam ægrum de animo tali, agrotum de corpore tali effert, quando quidem hæ voces omninò sunt synonymicæ, & tam de corpore, quàm animo infirmis usurpantur. Quà ratione Imp. in l. 2. C. qui testam. fac. poss. ægritudinem corporis allegant, eò quòd alia sit animi, & salust. dicit in Carilina: Antonius pedibus æger. tum Liv. lib. 4. sed Psyche virgo vidua domi residens desertit desertam suam solitudinem ægra corporis, animi saucia, et statius lib. 11. Thebaid. in hunc modum canit:

- - obscura vallum dum morte pererrat

Æger consilii, curisq; novissima volvens.

Nec minùs eadem ratione ægrotus de animo tali effertur, ut evincit locus Cicer. 4. Tuscul. quest. in verbis: Quis enim dubitavit, quin ægritationes animi &c. adde Voss. de Arte Grammat. lib. 7. c. 10. p. m. 355.

DE HOMONYMIA ET SYNONYMIA ÆGRI,
EJUSQUE DEFINITIONE.

CONSPECTUS.

1. Ægri Homonymia eruitur,
2. Ejus Synonymia proponitur.
3. Definitio, mislis Medicorum variis descriptionibus, legibus & foro Juridice congrua traditur,

§. I.

Perspecto Terminorum significatu, paulò propius ipsum ÆGRUM contemplamur, eumq; primò, dum, ut ajunt Logici: *ERRORUM* genitrix est æquivocatio semper, ab omni polysemasià liberamus, præterquam enim, ut suprà jeci, quòd sumatur pro *tristi*, *difficili* ac *irato*, etiam de *animo imbecilli*, *homineq; nullius*, aut *tenuis consilii* prædicatur, quomodo *Cic. pro Cœl. Medea*, inquit, *animo ægra*, amore *sarvo saucia*, & *Statius* supra c. 1. allegatus, dum dicit: *ager consilii curisq; novissima volvens*, de eo loquitur, qui tristitia cogitat & consilia est imbecillis, imò de *dolente*, quomodo *Silius Ital. lib. 13. de Diomede*, quem rapti Palladii poenitebat, sic loquitur:

sed postquam Oenotriis fundavit finibus urbem

Æger delicti Phrygium placare colendo

Numen & Iliacos parat exorare penates,

id est, dolens ob delictum à se patratum, raptum sc. Palladium, tandem in *Ædil. Edict. de vitioso*, dum morbum, seu ægritudinem & vitium, *Labeo* atque *Sabinus*, quos sequitur *Ulpianus* quoad hoc edictum in *l. 1. de Ædil. Edict.* bis ibidem *κατὰ τὴν αὐτῆς*, adedq; promiscuè efferunt nullam inter hæc duo differentiam agnoscentes, in *d. l. 1. §. sed sciendum. ff. de Ædil. Edict. conf. Zœf. ad Dig. dict. tit. n. 4.* Sed cum superiores significatus apud Philologos non sint hujus loci, & quamvis *Labeo* atque *Sabinus*, de quibus videre est apud *A. Gell. N. A. lib. 4. c. 2.* tum in jam antè allegatà *lege 1. §. sciendum. cum Ulpiano*, nullam quoad hoc edictum, seu effectum Juris in hac materià, *Frantzke. d. l. n. 28.* inter morbum, seu ægritudinem, quibus synonymicè utitur *Avicenna lib.*

D I S S E R T A T I O.

lib. 1. fes. 2. doct. 1. c. 2. voluit esse differentiam . cum is , qui morbo-
sus est , sit etiam vitiosus , & juxta Medicos quosdam morbum statuen-
tes tam ipsam læsionem , quàm dispositionem operationes lædentem ,
ipse etiam morbosus sit , qui vitiosus , *l. 10. pr. ff. de Ædil. Edict.* attamen
cum *Trebatius* , aliisq; Jcti eorum sententiam magis assensu exce-
perint , qui morbum definiunt non ipsam læsionem , sed id , quod dis-
positum est ad lædendam operationem , remanet utique hæc inter mor-
bum & vitium differentia , ut hoc generalius quid sit , morbus specia-
lius , adeoq; vitium denotet perpetuum corporis impedimentum , quod
aut è morbi læsione permanfit , aut simul cum corpore ab initio existi-
tit , juxta *Modestinum in l. 101. §. 2. de v. s.* Integrà semper & posthac
valetudine , morbus verò habitum corporis contra naturam , qui usum
ejus ad id facit deteriorem , cujus causà natura nobis ejus corporis par-
tem dedit , sive temporaliter , sive perpetuò , è sententià *ulp. in d. l. 1. §.*
sciendum. ff. de Ædil. Edict. Atque hinc non tam è Medicorum insti-
tuto , quàm usu forensi mihi hoc loco *Æger* est , *qui vel è temporali , vel*
perpetuà imbecillitate non cum ipso corpore ortà , sed ex accidenti rebus
 suis superesse non potest. arg. eorum , quæ habet *Schard. in Lexic. Jur.*
voc. Morbus. & Gæd. ad l. 113. de v. s. n. 2.

§. 2. *Homonymiam* excipit *synonymia* , juxta quam *Æger* mox
dicitur *morbidus* , quomodo *Plinius lib. 8. c. 26.* Atque ita , inquit , *pro-*
fluvio sanguinis morbidum aliàs corpus exonerat. & *Lucret. lib. 6.* di-
cit : *Languem , quem contulit agricolarum copia conveniens ex omni*
 morbida parte , id est , ægra & morbo infecta . Mox *Morbosus* , *vale-*
tudinarius , *Infirmus* , sic *Cato de re rustica c. 2.* *Ferramenta* , inquit ,
vetera , servum senem , servum morbosum , & si quid aliud supersit ,
vendat. adde *Glossam Philosoph. tum Schard. & Spiegel. in Lexic. voce*
Morbosus , ibi pro morbo obnoxius , juncto *Martino Martini dict. loc.*
voc. Morbosus . ibi : *Morborum plenus , valetudinarius* . Germanis eitt
Krancker / Steg / Ungesund / Unmögend / Schwacher / Gebrech-
cher. *Faber & Calepinus in Lexicis* , voce *Æger* , *Morbidus* , *Morbosus* .

§. 3. Expediã in hanc faciem *Homonymiã & synonymiã* , ultimò
venit *Definitio* . Licet verò in Jure definire periculosum sit , per *l. 202.*
ff. de Reg. Jur. quam cum *Ario Pinell. in Rubr. C. de resc. vendit. c. 3.*
§. 27. tam de *Regula* , quàm *Definitione Logicã* rectè accipio , imò licet

B

hïc

C

larium

hic Medicorum varia acceptio, definitioq; quibus etiam, teste *Panlo Zacchia* in *Quest. Med. Leg. tit. 3. Q. 3. n. 15.* in communi loquendi usu vitii & morbi nomina confunduntur, multum negotii facessat, cum *Galenus* describendo morbum, seu ægritudinem, hæc enim sunt Synonyma, *suprà §. I.* per *affectum corporis, qui præter naturam actionem aliquam vitiat, ÆGRUM* implicite definit, *cujus actiones & operationes corporis præter naturam vitiantur.* At *Hippocrates* morbum dicens *omne id, quod homini molestiam infert, ÆGRUM* simul describit, per illum, *cui molestia infertur.* Denique alii morbum à contrario finientes per *privationem sanitatis, ÆGRUM* simul definiunt eum, qui sanitate privatus, *der franz / schwach und unvermügen / attamen,* relictis Medicorum tribunali suis regulis atque decretis, ego magis, licet paucis, juxta *Jctorum* regulas, usumq; fori finio *ÆGRUM, qui tam perpetuâ, quàm temporali laborat imbecillitate, justam corporis operationem, cujus causâ nobis natura sanitatem dedit, ledente, propter quam ne suis quidem negotiis interesse potest,* arg. *§. 7. Inst. de exc. tut. l. 1. §. 7. ff. de Ædil. Edict. l. 3. c. Qui morbo se excus. & l. 13. ff. de vacat. & excus. mun. conf. Calvis. aliâs Rahl / spigel & schard. in Lexicis, voce Morbus. juncto Martino Martini in Lexico Philologico, voc. Morbus. & Habnio in Notis ad Wesemb. tit. de Edict. Ædil. n. 3. vers. Ajunt Ædiles. Peretz. in Cod. dict. tit. Qui morbo se excus. num. 1.*

CAP. III.

DE DIVISIONE ET SPECIEBUS ÆGRORUM.

CONSPECTUS.

1. Divisio rem quamvis dilucidam facit, juxta hanc *ÆGER (I)* vel est perpetuus, vel temporarius.
2. Vel majoris, seu vehementioris; vel minoris & levioris morbi, subjectis utriusque Speciebus.
3. Divisio ægri secundum suas qualitates multum utilitatis habet (1) in Ædil. Edicto. (2) in Lege Aquilia, (3) in Lege Falcidia, (4) in Institutione donationum.
4. Quoties dubitatur, qualis sit morbus, Judicis arbitrium expectandum est.
5. Ægrorum nomine non veniunt senes, multò minùs mulieres prægnantes.

§. I.

lib.

§. 1. Evolutâ Definitione, succedit D I V I S I O, quâ tanto minus omittenda, quo secundum illud *Ataliatæ in synopsi tit. 3. rem évord-venov* & dilucidam reddit. Est verò, missâ illâ, secundum quam *alius* est corpore tantum, *alius animo* tantum *ager*, cujus species sunt infinitæ, nec hujus loci, vide interim, si lubet, *Martinum Martinii in Lexico Philologico* voce *morbus*. Summa, eaq; prima Æ G R I divisio, ut hîc accipitur de corpore tali tantum, aut corpore & animo simul, quod sit vel PERPETUO TALIS, vel TEMPORARIUS; PERPETUO TALIS, in quo nulla spes est sanitatis, L. 22. §. 7. ff. *solut. matr. L. pen. ff. de vac. & excus. mun.* & qui perpetuò impeditur, ita, ut ne suis quidem rebus superesse possit, unde differt ab eo, qui *sontico morbo*, de quo paulò post, fatigatur, quandoquidem morbus poterit esse *sonticus*, non tamen perpetuus, *spigel. Calvinus & schard. in Lexicis Jur. voc. morbus perpetuus*, conf. *Peretz. dict. loc.* TEMPORARIE TALIS, in quo valetudinis spes est, *Peretz. dict. loc.* & qui tempore finitur, *arg. L. ult. ff. de Ædil. Edict.*

§. 2. Porro dividitur Æ G E R, ut vel sit *majoris*, seu *vehementioris*, quem comitalem dicunt, *spigel in Lex. Jurid. è Budæo*, vel *minoris*, seu *levioris morbi*; ad illum, quamvis gravissimos morbos discernere propè stultitia sit, dum suus cuique ad præsens quisque atrocissimus videtur, *Plinius naturalis Historia lib. 25. c. 3.* In collatione ad alios remissiores spectat (1) *sonticus*, qui ab obsoleto verbo *sontire*, id est, graviter nocere, sic dictus, rebus, negotiisq; agendis maximè obest ac nocet, inciditq; in hominem, postquam is natus est, *l. fin. §. 1. ff. de Ædil. Edict.* ibi: *Postquam is natus sit*, pro quo malè legunt *Contius, Charondas & Brecheus* sanatus sit, vid. *Godd. ad l. 113. ff. de v. s. n. 3.* qui ut perpetuò nocet; *Festus lib. 9. & Brech. in l. morbus. ff. de v. s. ita* cuique rei gerendæ impedimentum injicit, *d. l. 113. ff. de v. s. l. 4. §. pen. l. fin. ff. de Ædil. Edict. l. 46. ff. de jud. l. 60. ff. de re jud.* (2) *Articularis*, l. 2. c. *qui morbo se excusant*, ubi pro *auricularis* rectius legitur *articularis*, secundum l. 18. §. 11. ff. *de mun. & honor. & Glossam*, quæ non intelligit morbum, per quem auditus læditur, utpote, qui non præstat excusationem, *leg. fin. ff. de legit. tut.* sed talem morbum, per quem totum corpus debilitatur, Græcis *ἀρθρίτις*, Germanis *die reißende Sicht / das Reißen der Ellieder /* qui vehementior longè est *Podagrico*,

B 2

larium

diagrigo, Peretz. in Cod. dict. loc. n. 2. (3) Capitalis, quem pestifero opponit Cic. Philipp. 4. Græcis κεφαλαλγία, Germanis Haupte weh. (4) Calculi à stillicidio vesica, des Blasen Steins. (5) Stomachi. (6) Podagricus intensior, propter quem ne suis quidem rebus quis superesse potest, l. 3. C. qui morbo se excus. ibiq; Bartol. qui olim incurabilis habebatur, juxta illud Ovidii 3. de Ponto:

Tollere nodosam nescit medicina podagram.

at hodiè Medicorum ope sanabilis creditur, licet vehementissimos ut olim, sic hodiè adhuc cieat cruciatus è superfluo pedum humore, eorumq; imbecillitate ortos, ob quos *servius Clodius Eques Romanus* veneno crura perunxit, & post tam sensu, quam dolore hujus partis caruit, *Plin. dict. l. 25. Nat. Hist. cap. 3. in fin.* (7) Cœcitatís, surditatis, mutitatis, liceat *ὄνομαστοποιεῖν*, Delirii, seu Dementia & Furoris. *Hahn. in Not. ad Wesemb. de Ædil. Edict. n. 6. alteriusve grauioris,* ut Lepre, Paralysis, magna febris, &c. ob quem aliquis rebus suis interesse nequit, vel, unde plerisque dicitur æger, aut suis, aut alienis vitæ muneribus rectè defungi. *Peretz. dict. loc. n. 2. Ad hunc refertur Lippitudo levis, dentium, auriculæve dolor, febricula, l. 4. in fin. ff. de Ædil. Edict. Zœs. ad Dig. tit. de Edict. Ædil. n. 4. Item quartana inuenerata, l. questum. in fin. ff. de re judic. vulnusculum modicum, l. 1. §. 8. l. 20. §. 2. ff. de Ædil. Edict. Hahn in Not. ad Wes. dict. loc. n. 6. Tarditas audiendi, die Hartshörtgelle/ aut loquendi, cine schwere Zung / oder Sprach/ aliarve modica debilitas. Conser l. fin. ff. de legit. tutor. ibi: minus autem audiens. Zœs. dict. loc. Peretz. dict. loc. & Bart. in l. 3. C. Qui morbo se excusant. junctâ additione ibidem.*

§. 3. Hæc ultima divisio non parum in Jure habet utilitatis, nam quoad *Ædil. Edictum* ostenditur, quis morbus ibi attendatur, nempe fonticus perpetuò nocens, non temporalis, l. fin. §. ult. ff. de Ædil. Edict. In *Lege Aquilia* pandit viam ad inquirendum, num ita nocens seruo, vel animali morbus contigerit, ut ei propterea percellio mortifera esse potuerit, l. 7. §. sed si quis seruum. ff. ad L. Aquil. an infirmitas tanta fuerit, ut culpâ non potuerit carere, imò in hac lege juxta hanc divisionem occisus consideratur, quanti unquam plurimi: Quare si occisus toto anno retrò ægrotus fuit, attenditur, morbusne aliquando haud fonticus fuerit, puta, quòd ab initio fortè, vel medio tempore

tempore levi affectus sit febriculâ, ad eodq; rebus omnibus agendis negotiisq; aptus, ita ut longè carius quàm pòst, vel antè venire potuerit. In *Lege Falcidia* non à falce, quasi in legatis & fideicommissis laxam legandi & fideicommittendi licentiam præciderit, sed à *P. Falcidio Tribuno Plebis* sic dictâ, hanc regulam suâ virtute producit, quòd sc. tantû sint æstimandi manumissi, tantumq; pretii deducendum, quanti, si serui mansissent, tunc, cùm manumitterentur, vendi potuissent. Denique in *Insinuatione Donationum* idem ipsum observandum innuit, si sc. mancipium unum, alterumve morbosum sit, quæ summam diminuant, computationem ineundam esse, quanti valeant, interimq; donationem non minùs valere, confer *Godd. ad leg. 113. de v. s.*

§. 4. Quia verò sæpiùs oritur dubitatio, an *morbis* sit *perpetuus*, an *temporarius*, an *gravis*, an *levis*, quâ ratione, vel per quem hoc casu decisio fieri possit, post hæc præsentî capite non incongruè quaritur. Sunt, qui dicunt: Hanc decisionem sumendam esse ab *infirmitate*, per quam aliquis contra naturam laborat. Sunt alii, qui eam ponunt in *intensiori aliquo morbo*, veluti *febre acutâ & simili*. Verùm longè tutiùs pendebit decisio è *Judicis arbitrio*, qui eos censebit, *valetudinarios & egros*, seu morbo *perpetuo*, vel *fortico laborantes*, qui malo corporis habitu, effectûq; sæpiùs malè valent, atq; ita frequenter egrotant. *Jacob. Menoch. de A. F. Q. lib. 2. cent. 1. cas. 60. n. 14. Socin. sen. Conf. 244. Col. 4. lib. 2. Abb. in cap. Quoniam frequenter. col. 4. vers. 3.*

§. 5. Ultimò observandum, inter *egros*, seu *valetudinarios* minùs rectè referri (1) *senes*, licet enim *Comicus* senectutem dicat esse morbum, imò *M. Tullius* in *Oratore* de *Q. Mutio* loquens, & ille, inquit, *senectutis morbus non equidem incidens est & transiens*, sed magis notanter *Tacitus* 13. *Ann. merito*, inquit, *cruciatuâ ægræ senectæ excusationem præstat*, attamen verè *infirmi* non sunt, *Rebuff. in Prax. Benef. tit. de infirmis resignantibus. Glos. 2. n. 13. Alciat. de Præs. Reg. 1. præf. ult.* Quandoquidem *invaletudo*, seu *infirmitas* est habitus cujuscunque corporis contra naturam, l. 1. §. 7. ff. de *Ædil. Edict.* qui sanè habitus non est in *senectute*, utpote quæ à natura est & secundum eam, c. 1. §. *sin autem. Episcopus de clericis egrot. in 6.* Atque hæc sententia *perpetuò vera* est, nec exceptionem patitur, nisi in *senè jam de ponte*

B 3

dejeci-

C

larium

dejiciendo, id est, qui tam gravi senio confectus, ut negotio, de quo agitur, superesse non possit, confer. *l. civitatibus. pr. de Legat. 1. & l. 2. §. Quem ita senio. ff. de vacat. mun.* (1) *Mulieres pregnantēs, seu gravidum uterum ferentes, etsi enim hoc nonnulli probare enitantur, & l. 2. §. Non propter. 4. ff. si quis cant. et. l. in viti. ff. de testibus, tamen recte Felinus in cap. Quoniam frequenter. n. 6. X. ut lit. non contestat. id negat, quia d. §. 4. differentiam agnoscit inter prægnantem & valetudinariam, in verbis: si non propter valetudinem mulier non stererit iudicio, sed quod gravida erat &c. imò naturâ potiùs ad partum, & gestationem uteri fertur, notantè Claudiano hoc versu:*

Nascitur ad partum mulier prolemq; futuram.

Quâ de causâ Naëmi vidua ingens ad memoriam posteritatis continentia & castitatis exemplum detrectabat matrimonium iteratum, seu secunda vota, *Ruthe cap. 1. v. 12.* in verbis juxta versionem latinam *Tremellii & Junii: Nam senior sum, quam ut nubam,* seu ut habet vernacula *Megalandri nostri Latheri: Denn ich bin nun zu alt / daß ich einen Mann nehme/* advertens, ut subsequencia arguunt, nullam sibi procreandæ sobolis spem superesse, ad quam tamen generandam mulieres potissimum natae. Valetudinarius verò hujusmodi affectum contra naturam sentit. *Menoeh. dict. loc. n. 6.*

CAP. IV.

DE PRIVILEGIIS ÆGRORUM.

CONSPECTUS.

1. Privilegiorum divisio remissivè exponitur, additurq; quòd Ægrorum privilegia sint merè personalia.
2. Privilegia Ægrorum referunt se ad conditionem morborum, cumq; iis æqualem habent durationem.
3. Varia Ægrorum beneficia seu Privilegia generalia triginta duo in ordine traduntur.
4. Morbi graviores, ut Epilepsia, Podagra, Defectus articularum, quænam tribuant privilegia.
5. Morbi fontici septem in ordine beneficia.
6. Morbi articularis, lepræ, paralytis quatuor beneficia.
7. Podagra magna quod beneficium tribuat,
8. Cæcitatibus beneficia.

9. Sardi-

lib.

9. Surditas & Mutitas, quæ conferant beneficia,
 10. Furoris beneficia decem,
 11. Magnæ febris effectus.
 12. Morbi temporalis tria beneficia.

§. 1.

POST absolutam strictâ brevitate Ægrorum Divisionem, jam inoffen-
 so pede, dum hæc nobis ulterius progrediendi viam aperuit, pergi-
 mus ad ipsa PRIVILEGIA, quæ utut aliàs variè à JCtis dispescun-
 tur, nempe in *Realia & Personalia*, in *Gratiosa & Remunerativa*, *Con-*
ventionalia & Pura, *Perpetua & Temporalia*, *Affirmativa & Negati-*
va, *scripta & Non-scripta*, *Referentia & Absoluta*, de quibus videas
Habu. in Not. ad Wesemb. tit. de Const. Princ. n. 2. v. planè ex his quæ,
dam sunt Personales. Frantz. ad Dig. dict. tit. n. 35. & seqq. Frider.
Bockelmann. Exerc. Pand. 3. d. tit. th. 17. & seq. Curie d. h. c. 3. per
307. mihi tamen hæc sunt unius generis, nempe Personalia, quandoqui-
dem personis, scil. ÆGRIS, immediatè inhærent, neque illos, licet
certâ consideratione personalia quoque in hæredes transeant, de quo
confulas Tiraq. in l. si unquam. verbis: Donatione largitus. n. 14. C. de
Rev. Don. & Barbof. Ax. lib. 14. c. 33. ax. 27. Struv. ad Pand. tit. de
const. Princ. th. 29. unquam egrediuntur, aut ad hæredes pertinent, sed
cum his ipsis expirant. arg. l. 1. ff. de const. Princ. & l. 196. D. de R. 3.
ibiq. Philipp. Matth. remisit ad l. 68. eod.

§. 2. Prout verò ÆGER vel est *perpetuò talis*, vel *temporariè*,
 ut *majoris*, vel *levioris morbi*; ita quoque sese habent privilegia. Qui
perpetuà ægitudine, aut morbo vexantur, perpetuo gaudent vacationis
 à muneribus, vel alio suis partibus favorabili privilegio; Qui *tempo-*
rari, temporario, nolunt enim leges quempiam obligare ad id, quod
 fieri nequit, seu impossibile, l. 35. ff. de v. o. l. 8. c. de contr. & com-
 mitt. stip. Qui autem ob morbum, seu ægitudinem suis rebus super-
 esse non potest, si in alienis obstringi vellet, ad id certè obligaretur,
 quod fieri non posset, atque hinc, si morbus est perpetuus, perpetuum,
 si temporalis, temporale concedunt privilegium, confer *Peretz. in C.*
lib. 10. tit. Qui morbo se excusant. num. 1.

§. 3. Ut per exempla eam, in genere ÆGER, seu VALETUDI-
 NARIUS (1) hoc gaudet privilegio, ut, si *perpetuà in valetudine labo-*
 ret,

ret, quã impar redditur ferendo oneri alieno, dum suis satis premitur negotiis, nec illis quidem satisfacit, veluti *perpetuo furiosus, mutus, surdus, coecus*, utroque sc. oculo orbus, secus si uno, *Barr. in l. 1. c. qui morbo se exc. aliove morbo perpetuo detentus*, non à suscipienda saltem tutela, verùm etiam suscepta, licet aliàs munus publicum sit, quod nemo subterfugere valet, excusationem habeat, *dict. l. 1. c. qui morbo, l. 44. ff. de excus. tut. Manzin. de tutel. 2. 7. n. 13. Heig. ad §. sed & propter paupertatem. Inst. de tutel. Si temporali ad tempus, d. l. 1. c. qui morbo se exc. ibiq. Anthou. Peretz. n. 1. l. 10. §. ult. ff. de excus. tut. in cujus locum interim curator datur, prout etiam illis, qui hujus generis impedimentis implicantur, durante tutelâ curator substituitur, imò hi, qui, delatâ tutelâ, in morbum fortè perpetuum incidunt, in curatorem quandoque, vel actorem onus suum transferre non prohibentur, §. fin. Inst. de Curator. Manzin. dict. loc. Heig. d. l. Rittershus. comm. Inst. de excus. tutor. §. Item propter adversam valetudinem. (2) Clericus propter morbum munus exsequi impeditus, coadjutorem accipiat, quo vicario ipse quasi officio fungitur. *tot. tit. de Clerico aegrotante.* (3) Testis postulatus id privilegii habeat, ut ante litem contestatam examine- tur. (4) At constitutus in infirmitate ad æternam rei memoriam citius, quàm in processu necessum, deponat, *Menoch. de A. 3. Q. lib. 2. cent. 1. cas. 60. n. 11.* (5) Inventus nunquam cogatur ad dicendum testimonium extra domum suam, *l. inviti. ff. de testibus. Bach. ad treuth. vol. 2. Disp. 5. th. 7. lit. D. & Hahn. in Nov. ad Wesemb. tit. de test. n. 3.* (6) Ad Judicem ire non compellatur, ut jusjurandum subeat, sed ei ad domum transmittatur, *l. ad personas. 15. ff. de jurejur.* (7) Documenta in Judicio producta domi recognoscat, eoq; producentis & recognitionem postulantis sumptibus mittenda sint, *arg. d. l. 15. de jurejur. Carpz. pr. for. part. 1. const. 17. Defin. 17. num. 7.* (8) Servus ægrotus, servave à Domino expositi, nec alteri cuiquam quoad curam corporis commendati, reconvalentes libertatem mereantur, ita, ut illicò liberi fiant, & cives Romani, juxta *l. unic. §. 3. c. de lat. libert. toll. l. 2. ff. Qui sin. man. ad lib. perv. l. fin. c. de bon. libert. Nov. 17. & 145. quod secus est, si in Judicio à Domino fuerint relictì, l. 13. ff. de statu homin. Rittershus. ad Nov. p. 12. c. 15. n. 9.* (9) Ex adverso servus libertate donatus Dominum ægrum in langvore deserens, nullamve*

ejus

lib.

DISSERTATIO.

25

Infl. de her. qual. & diff. fol. 201. (6) Furiosus per servum quoque

DISSERTATIO.

17

eius curam habens in servitutem revocetur, l. 6. §. 1. ff. de agnosc. & a-
 lend. lib. (10) Ager cum aliis privilegiatis concurrens iis præferatur,
 Peregrin. de Jur. Fisc. lib. 6. tit. 6. num. 39. (11) Semel talis agnitus
 semper præsumatur infirmus, donec contrarium probetur, Alex. in l.
 9. Cod. Qui testam. fac. post. col. 2. pr. post n. 3. (12) Egrotus ob virium
 defectum, corporisq; debilitatem, è qua mors certò videtur imminere,
 ex eo, quòd omnis ulterioris cruciatus sit impatiens, non ponatur in
 tormentis, arg. l. 7. ff. de Quæst. l. 1. l. 2. ff. de scro syl. licet terreri
 queat, l. 1. §. 33. dict. tit. de scro syl. Imò, si vitæ periculum præsens
 non sit, mitius tamen in tortura tractetur. P. H. G. D. art. 59. ibi:
 So der Beklagte gefährliche Wunden / oder andere Schaden an seinem
 Leibe hätte / so soll die peinliche Frage dermassen gegen ihn vorgenommen
 werden / damit er an solchen Wunden oder Schaden am wenigsten ver-
 leget werde / ubi Matth. steph. in Not. adde Bocer. de Quæst. & Tortur.
 n. 2. & 23. (13) Egro gravi morbo decumbenti pœna corporalis, ut
 fustigationis, remittatur, facillè curabili, differatur, donec convalue-
 rit, Carpz. Prax. Crim. p. 3. q. 137. n. 31. & q. 144. n. 53. (14) Ager
 adoptandi Jus habeat, ut & manumittendi, l. 15. §. 2. ff. de Adopt. zœf.
 ad Dig. lib. 1. dict. tit. n. 8. (15) Egroti homicidium spoliè causà fa-
 ctum rotæ supplicio, per famem & inedia, aliòve modo è culpa & ne-
 gligentia dolosè illatum homicidii, citra dolum arbitraria carceris, vel
 relegationis vindicetur. Carpz. prax. for. part. 4. const. 5. Def. 1. 2. &
 3. (16) Licet Jure Lubecensi in contrahentibus, donantibus, & alienan-
 tibus sanum corpus requiratur, lib. 1. tit. 9. art. 2. ibi: Soferne er so
 mächteig ist / als dieser Stade Rechte mit sich bringet / & ibid. tit. 10. art. 3.
 in verb: Doch soferne er zu Wege und Siege gehet / und seiner Stimme
 und Gliedmassen mächteig ist / Jure communi tamen, de quo videas l. 16.
 C. de Donat. & l. 27. C. de Transact. moribusq; Pomeraniæ civitatum,
 ubi etiam Jus Lubecense est receptum, è gravi morbo lecto affixi do-
 nare sua, vel alienare, transigere, seq; obligare non prohibeantur, nec
 unquam celebratæ eorum donationes, vel alienationes, contractus,
 aut transactiones, præterquam cum Medico, l. 3. ff. de extraord. cognit.
 ob id rescindantur, modò in sano corpore sana mens sit, Merv. ad Jus
 Lub. dict. lib. 1. tit. 10. art. 3. n. 14. Richter. ad d. l. 27. C. de Transact.
 n. 13. (17) Servo ægro ob valetudinem servire impedito istius anni sa-
 C larium

ret, quâ impar redditur ferendo oneri alieno, dum suis satis premitur

larium non minuatur, sed valetudo impuretur anno, l. 4. §. 5. ibi: *seruire enim nobis intelliguntur etiam hi, quos curamus egros, qui cupientes seruire propter adversam valetudinem impediuntur.* ff. de stat. lib. (18) Pari ratione ei, qui ad annum fortè operas certi artificii locavit, at temporis alicujus interjectu adversâ valetudine impeditus eas præstare haud potuit, nihil mercedis detrahatur, ne ad afflictionem corporis accedat afflictio rei familiaris, confer. *dict. l. 4. §. 5. ff. de stat. liber. l. ult. §. pen. ad L. Rhod. de jact. junct. l. 19. §. ult. C. l. 38. ff. locati.* Nec minus (19) Professores valetudinarii, ut & Advocati integra sua accipiunt salaria, quando sine illorum culpa labor cessavit, nec per eos stetit, quò minus absolveretur, arg. l. 38. ff. locat. C. cap. *Quamvis triste.* 8. gv. 1. ibiq; Archidiaconum eorum, quâ habent *Fr. Pheil. Cent. 1. Resp. 54. cum ibi allegatis, C. Matth. steph. de Juris dict. lib. 3. part. 2. cap. 3. n. 51.* Quemadmodum senio confecti, & ne quidem per substitutum legentes integrum capiunt salarium, nec ob id remouentur, aut dimituntur, *dict. cap. Quamvis triste. C. cap. 1. de Paroch.* imò ante finem anni morientes totum salarium ad hæredes æque ut Advocati prorogatum, aut præacceptum transmittunt, arg. l. 1. §. *Dirus.* ff. de extra ord. cognit. ibiq; *Zoes. n. 3. C. legis propeandum. §. 9. versu honorariis. C. de Judicis specul. in tit. de salar. per dict. §. Dirus.* (20) Consiliarii & Officiales Principum idem ex ægritudine ac senio mereantur beneficium, suiq; officii privilegiis pariter fruantur, ac si illud implevissent, per *l. Lucius.* ibi: *Veteranis in premium.* ff. de Evictionibus. *Bart. in l. 4. C. de Agent. in reb.* (21) Legatus in suscepta sua expeditione morbo correptus, ex eoq; vel decumbens, vel paululum respirans suis ubique gaudeat privilegiis, donec revertatur, resubis à suo Principali omnibus expensis, quas in curationem fecit, *Bart. in l. 38. §. 1. ff. Ex quib. caus. majores.* (22) Vasallus propter adversam valetudinem, quâ causante ne suis quidem rebus superesse potest, arg. l. pen. ff. de re judic. l. 2. §. pen. ad scutum *sylan. l. 2. C. qui morbo se excus.* et si quidem non in totum à servitiis feudisticis habet vacationem, eo tamen donetur privilegio, quòd per substitutum servire queat, *Camer. in §. Firmiter. 2. Feud. 55. Ifern. C. Laud. ibid.* adedq; à personali servitio excusetur, eò quòd eorum opera nullæ sint, perinde ut infantis, censente *Pomponio in l. 12. §. 3. ff. de usufruct.* & sufficiat, si substitutum

DISSERTATIO.

19

cutum dent, qui morbo, vel senio præpediuntur, l. 1. in fin. c. de Præpos. agent. lib. 12. junde l. 2. §. 7. l. 13. princ. ff. de vocat. muner. l. fin. c. qui astate se excus. l. si quis in gravi. pr. ff. ad scutum sylan. l. 15. pr. l. 23. §. 1. l. 34. ff. de op. lib. nec alicujus damno imputari debeat, quod sine ejus culpâ evenit, l. unic. ibi: Per indignum. c. de cad. toll. Sicuti etiam in actu prælii, ubi Dominum deserens aliàs Feloniam committit, jam inhabilis factus ad pugnam, puta, quòd lethaliter sic vulneratus, vel utraq; brachia, aut unum amiserit, nec solus ejusdem clamor avertendo Domini periculo prodest, excusatur tanquam saucius & æger, sonsbeck. de Feud. part. 12. n. 12. clarus §. Feudum. qv. 21. n. 2. adde Comm. meum analyt. in consuet. Feud. lib. 1. tit. 5. §. 8. p. 118. (23) Ægrotus in ipso etiam mortis articulo, ad effectum legitimandi sobolem ex ea susceptam, matrimonium cum concubinâ contrahere possit, arg. l. 6. ff. de lib. & posth. Cravett. conf. 6. n. 57. (24) Morbus adversus, etiam contagiosus post matrimonium contractum alicui obveniens non separet conjunctos, eò quòd nihil magis humanum sit, quàm fortuitis casibus mulieris maritum, & contra uxorem viri participem esse, l. 22. §. 8. ff. de salut. mar. cap. Quod ante. 27. quæst. 2. B. Luther. tom. 2. Jen. Germ. de vita conjugali fol. 156. in verbis: *Wle dann / wann jemand ein frances Gemahl hat / das ihm zur Ehelichen Pflicht kein nütze worden ist / mag der nicht ein anders nehmen? Dey Leibe nicht / sondern diene GÖtt in dem Kranken / und warre sein / dencket / daß die GÖtt an ihm hat Heiligthumb in dein Hauß geschicket / junge Gerhard. in loc. de conjug. §. 685. in fin.* (25) Æger, modò articulatè loquatur, Testamenti faciendi potestate polleat, arg. l. 2. ff. qui testam. fac. poss. c. l. 29. Cod. de testament. (26) In obligationibus faciendi, quod in dandi secùs est; neque ad factum, neque interesse, quod aliàs in vicem facti præstandum, teneatur, Bartol. in l. 8. §. 3. ff. de Procur. (27) Æger remittens injuriam in Testamento, vel confessione Sacerdoti factâ, convalescens non excludatur ab actione injuriarum, neve ad interesse pecuniarium ratione damnorum & expensarum, Clarus Recept. sent. §. fin. q. 58. n. 18. Covar. var. Resol. lib. 2. s. 10. n. 3. (28) Ægri, Valetudinarii, vel, ut vocantur in l. un. c. Quando Imp. inter pupillos &c. diuturno morbo fatigati & debiles nequidem è rescripto Principis cogantur extra Provinciam comparere, dict.

ret, quâ impar redditur ferendo oneri alieno, dum suis satis premitur

20

DE JURE ÆGRORUM

leg. un. in verbis: Ne exhibeantur. licet illi adversarios ad incompetentem Judicem, ad ipsum adeoq; Imperatorem evocare possint, *Pe-
retz. & Brunnehan, in Cod. dict. tit. (29) Donatarius, Legatarius,
& quicumque à defuncto lucrum aut successionem sperat, item Vasal-
lus, si hunc ægrum in curando è latâ, aut levi culpâ neglexerint, dona-
tione suâ, Legato & successionem, pariter ac Feudo priventur, l. 3. ff. de
his, que ut indignis. Bartolus ad l. 7. pr. ff. de agnosc. & al. lib. add.
Comm. meum analyt. p. 123. (30) Uxor ægra, cui Medicum non adhi-
buit maritus, defuncta postmodum dotem suam ad hæredes transmit-
eat, nec eam vi statuti, vel pacti lucrifaciat maritus, arg. l. 10. §. 11. ff. so-
lut. matrim. ibiq; Bartol. & Bald. (31) Ægrum in articulo mortis jam
constitutum importunâ crediti sui exactione molestans prorsus actione
cadat, atque infamiâ notetur, *Authent. item qui. ubi Richter. Cod. de
sepulchro violat. Novellâ 60. cap. 1. (32) Summa nullus actus ob in-
firmitatem seu ægritudinem efficiatur invalidus, quin potius omnes,
qui in sanitate, iidem quoque in ægritudine perfici queant. Gomef. ad
Regul. cancellar. de infirm. Resign. qu. 9. n. 7. princ. Bursatus lib. 1.
Conf. 40. num. 94.**

§. 4. Species morborum quod attinet, MORBI GRAVIORES
atque DURABILES, cujusmodi sunt *Epilepsia, Podagra, Defectus ar-
ticulorum &c.* liberant à gravi carcere delinquentem, licet custodiantur
in propriis ædibus non effugiat, vid. *Gram. Conf. 55. n. 9. & seqq. Fari-
nac. op. crim. lib. 1. titul. 4. q. 33. n. 78. & Carpz. pr. cr. p. 3. q. 111. n. 45.*
imò etiam pœnæ corporalis afflictivæ, veluti fustigationis, non æquè
capitalis, seu ultimi supplicii remissionem ægrotis operantur; LEVIO-
RES pœnæ dilationem eousque, donec ad sanitatem redierint, *Carpz.
Prax. Crim. part. 3. q. 144. n. 52. 53. & 54. ibi: So wird die Gefange-
ne deswegen / daß sie mit einem Ehemann zu thun gehabt / öffentlich zur
Strauþen geschlagen / und darauß des Landes ewig verwiesen / es wird a-
ber mit der execution dieser Straffe in Ruhe gestanden / biß sie wieder zu
ihrer Gesundheit gelanget / und selbe Straffe an ihr ohn Schaden ihres
Lebens vollstreckt werden mag. B. N. W. Confer eundem q. 137. n. 31.*

§. 5. Morbi gravioris, seu vehementioris nomine dum recte ve-
nit SONTICUS, supra cap. 3. quem Græci *Ἰσχυρὸν νόσον* appellant,
hujus quoque effectus & privilegia hîc proxime observari merentur. :

Efficat

DISSERTATIO.

21

Efficit ille productiq; (1) hoc privilegium, quod reus ex eo decumbens secus est in actore, quia potuit, imò debuit præmeditari causam suam & instructus venire ad Judicium, *l. 2. c. de Dilat. l. 4. c. de edendo. c. 1. de fid. inst. Panorm. in c. 2. extr. de Dilat.* citatus tam in causa civili, quam criminali, *Wesemb. part. 3. Conf. 112.* emanens justam habeat excusationem à contumacia, *l. 2. §. 3. ff. si quis caution. Jud. sist causa factis.* ubi *Jason num. 1. leg. 53. §. 3. ff. de re jud. Carpz. Process. Jur. tit. 8. art. 2. §. 3. n. 47. c. 2. X. de Procur.* adeò, ut ne Procuratorem quidem mittere ante contestationem cogatur, præsertim in causa ardua, *cap. si egrotans. §. quæst. 3. c. quærelam. 2. ubi Gl. verb. infirmitate decentus de Procur. Gl. Clem. 1. verb. Fautoribus de foro comp.* qualis est controversia status, vel de rebus magnis & causâ famosâ, *Jason in d. l. 2. si quis caution.* quippe si obstrictus esset mittere Procuratorem, nullum esset ejus privilegium, ut rectè advertit *Jason in dict. l. 2. §. si quis. n. 7. ff. si quis caution. Myns. cent. 4. obs. 58. Wesemb. part. 2. Conf. 97. n. 4. & 5.* (2) Quod invitis etiam partibus litigantibus ob eundem rectè differat causam Judex, *l. 60. ff. de re jud.* Unde *Ulpianus in l. 2. ff. si quis caution. §. si quis Judicio.* hæc refert *Leg. XII. Tabular.* verba: SI JUDEX, VEL LITIGATOR MORBO SONTICO IMPEDIATUR, DIES JUDICII DIFFISSUS ESTO. (3) Nemo comparere, aut litigare cogatur, *dict. leg. 60. de re jud. & l. 2. ff. si quis caution.* (4) Quod si Judex conscius hujusmodi valetudinis confectum tali morbo citet, citatio & processus sit ipso Jure nullus, *Glossa in l. Quæsitum. ff. de re jud. Bart. in l. 7. n. 4. c. Quomodo & quando Judex.* (5) Sententia contra infirmatum à sciente & certificato iudice lata, nullius sit momenti, multo minus transeat in rem judicatam, *dict. l. 60. ff. de re jud. ibiq; Gotofr. in not.* (6) Morbus hic fonticus pro impedimento ad impetrandam restitutionem in integrum allegatus, eo edocto, restitutionem operetur, quandoquidem valetudinis impedimentum justum est, *Mindanus de Mandatis Lib. 2. Meru. part. 2. Dec. 211.* (7) Ob morbum fonticum, qui cuique rei nocet, *L. 101. §. 2. de v. s.* Pastor Ecclesiæ officio suo præesse impeditus salario haud priveretur, ne afflictio addatur afflictio, *Srypman. de salariis cleric. c. 11. n. 126.* quæ de causa optimè dispositum in *Ordnatione Ecclesiastica hujus Provincia pag. 28. fac. 2. §. Wen olde edder franco*

ret, quâ impar redditur ferendo oneri alieno, dum suis satis premitur

et Pastores sine / de dem Caspell edder Karren bet up ehre Oiber und Schwachheit gedenet / das den schal de Christl. milde Hand gerecket / und de Dancbarkeit / so Christen geböret / bewiesen werden. conf. stypm. d. 1.

§. 6. Post hunc MORBUS ARTICULARIS, qui vehementior est longiorq; podagrico, L. 2. C. qui morbo. dum totum debilitat corpus, non sensum aliquem, Bartol. in d. L. 2. tum ELEPHANTIASIS, seu LEPRO, PARALYSIS SCORBUTICA & EPILEPTICA id privilegii habent, (1) quod perpetuò excusent à muneribus personalibus, Peretz. in Cod. d. tit. qui morbo. se exc. (2) Pœnæ corporalis remissionem operentur, Carpz. prax. crim. part. 2. quæst. 144. n. 53. (3) Matrimonium consummatum non dirimant, multo minus divortio locum aperiant, cap. 1. & 2. X. de conjug. Lepros. ubi Panorm. eò quod multa eveniant, propter quæ conjuges coguntur abstinere, licet absque culpa, non tamen absque causa, Beust. de matrim. p. 1. c. 9. nec quicquam humanius sit, vel individuae maris & sceminae conjunctioni magis conveniens, quàm adversæ fortunæ casuumq; fortuitorum illos ex æquo esse participes, L. 8. ff. de his, qui sunt sui, vel alieni juris, lege cum dorem. §. si maritus. ff. soluto matrim. Beza de divort. pag. 90. & 225. Arnif. de Jur. connub. cap. 6. sect. 9. n. 1. & 2. (4) Testamenti factionem non auferant, arg. l. 3. C. qui test. fac. poss. ibiq; Gothofr. lit. O. & Papo 29. Arrest. 7. num. 25.

§. 7. Ab his PODAGRA, id est, pedum morbus & dolor, arg. l. 3. C. qui morbo se excusant. & l. qui tertiana. ff. de Ædil. Edict. ex influente ad pedes humore superfluo, eorundemq; imbecillitate ortus, modò cum inflammatione, modò refrigeratione, nunquam cum tumore, nunc sine eo, Calvinus & Schard. in Lexic. Jur. dict. loc. Intellege MAGNA, per quam in tantum aliquis debilitatur, ut ambulare nequeat, vel suis rebus superesse, personalium munerum vacationem tribuit, d. l. 3. C. qui morbo se excus. ibiq; Barth. in addit. leg. pen. princ. ff. de vacat. muner. Peretz. in Cod. dict. tit. qui morbo se excus. n. 2. Licet ex adverso podagra remissior atque intervalla habens, è qua aliquis quandoque, quandoque non vexatur, nihil ad personalium munerum excusationem proffit, l. 4. l. 13. C. de Decurionib. Bart. & Peretz. dictis locis.

§. 8. Post hæc COECITAS, ex utriusque oculi orbitate contracta,

DISSERTATIO.

23

tracta, licet non obster, quò minùs quis tam Judex constitui, quàm constitutus & què ac Magistratus, si mentis lumine polleat, manere possit, *l. 6. ff. de Judiciis. l. 1. §. 5. c. de postul. Hunn. ad Treutl. vol. 1. diff. 8. th. 6. lit. B. Duaren. 1. Diff. c. 23. utut reclamat Bachov. ad Treutl. d. l. eò quòd etiam in cæco sit justus atque injustus discretio. Unde Appium Claudium constat utut cæcum publicis Judiciis interfuisse, atque severas dixisse sententias, imò optimos Judices cæcitatè olim optasse, ne respectu personarum moverentur, *Zæf. ad Dig. lib. 5. tit. 1. num. 27.* attamen, si quis nolit hujusmodi muneribus onerari, (1) cuius ab his, ut & aliis personalibus excusationem præstat, *l. 1. c. qui morbo se excus. ibiq; Bart. imprimis quæ opus corporis unà cum consilii opere requirunt, Bart. dict. loc.* (2) Jure Canonico immunitatem à collectis meretur, quia inhumanum est, cæcum collectis affligi, *c. 4. X. de censib. Peretz. in c. d. tit. Qui morbo se excus. n. 2.* (3) Cæcum super aliquo crimine ab alio commisso in testem productum, quod ille videre nequit, tam à simplici interrogatione, quàm quæstione in tormentis liberat, *l. 1. §. cæcus. ff. ad scutum sylan. nisi de eo fortè interrogetur crimine, quod ante cæcitatè contigit, vel nisi vocem crimen patransium notam habuerit, Zanger. de Quæst. & Tort. c. 1. n. 48. Hippol. de Marf. in Rubr. c. de probat. n. 6.* (4) Cùm scribere non possit, conciliat ei licentiam testandi nuncupativè, adhibitis septem testibus & Notario, coram quibus exprimat nomen & dignitatè hæredum, & aliq; indicia omnem ambiguitatè tollentia, secundum formam præscriptam in *l. 8. c. qui testam. facere poss.* (5) Facit quod pater cæcus neglectà formà *l. 8. d. tit. inter liberos validè testari possit, per l. 31. §. Ex imperfecto. c. de Testamentis.* tum ob commiserationem cæci, quàm mori Germani dicunt, *ein blind Mann ein arm Mann* / tum favorem liberorum ipsius, in quibus idem favor militat, nisi major, qui in liberis videntis, *Clarus in §. testamentum. q. 17. n. 2. in fin.**

§. 9. Porro SURDITAS & MUTITAS, ut ajunt, simultaneas, morbo contracta, naturà enim talis, è qua quis mentis impos habetur, *Peretz. in c. lib. 6. tit. 22. n. 5.* impedit, ut quis Testamentum faceret, aut Codicillos, aut fideicommissum relinquere, vel mortis causà donare queat. (1) Licentiam facit testandi, multò magis, si affectus hi sint discreti, id est, *surdus quis sit tantùm, aut mutus tantùm, l. 10. c. qui test.*

ret, quâ impar redditur ferendo oneri alieno, dum suis satis premitur

DE JURE ÆGRORUM

24

rest. fac. post. ibiq; scharodus, id quod etiam obtinet in milite muto, aut surdo calu facto, l. 4. ff. de testam. milit. conf. Discursum meum de jure arm. cap. 11. §. 4. p. 182. (2) In utroque tam naturâ tali, quàm ex accidenti, modò sint sanæ mentis, conciliat è LL. beneficio potestatem & contrahendi & donandi inter vivos & matrimoniam ineundi, cap. quod locum. X. de sponsalibus. B. Lucher. in lib. vom ewigen Leben / in verbis: Daß es faule lahme Zoren seyn / daß ein Blinder und Stummer solte nicht zur Ehe greiffen mögen. scharod. in c. ad l. 10. qui test. fac. post. n. 5. Peretz. d. l. (3) Liberat mutum & surdum scribendi nescium & naturâ talem ab interrogatione sub tormentis, quia nulla ab eo expectanda confessio, Zanger. de Quest. & Tortur. c. 1. n. 44. Bocer. de Tortur. c. 4. n. 16. quod secus est, si scribere queat uterque, Zanger. d. l. c. 4. n. 46. Carpz. pr. crim. q. 118. n. 22. & 23. (4) Excusat à militia, tam ubi colligendus est miles, & quis jam tum surdus est, quàm si lectus surditate, aut mutitate, ut sic loquar, laborare ceperit. l. 4. ff. de test. mil. c. unic. §. Mutus. X. de Episc. vel Abbat. junge Discurs. meum de jure arm. c. 7. §. 3. p. 94. Plura de muto & surdo vide in Comment. meo analyt. in Consuet. Feud. l. 1. tit. 1. pr. §. 11. p. 48.

§. 10. Nec minùs FUROR è morbo corporis penetrante ad animam contractus, qui accidere solet Февѣтисъ in febrî, l. 1. §. Interdum. ff. de Ædil. Edict. quiq; morbus dicitur, seu adversa valetudo, in l. 2. §. Idem est. ff. si quis caution. & c. cum eo enim, qui citra febrim è cerebri intemperie læsâ rationis parte præcipua existit, & vel Mania est, vel Dementia per se commiserationem merita, nihil hoc loco nobis est commercii, his juvatur beneficiis: (1) Quòd in eum non cadat delictum ingratitude, l. 22. §. 7. ff. solut. matrim. l. 40. ff. de R. 7. nec ob id possit exhæredari. Richt. vol. 1. c. 4. Conf. 8. n. 6. (2) Quòd hæres sit absque ullo facto sine cretione, aditione, gestione, etiam ante apertum Testamentum, l. 3. §. fin. de hered. instit. (3) Transmittat hæreditatem in furore decedens, Cujac. in rec. solemn. ad l. 1. §. 2. ff. de bon. post. q. 2. fol. 930. col. 2. per l. 8. c. de suis & legit. (4) Si sui Juris sit, vivo patre nihilominùs suus censeatur heres, l. 7. §. 2. & l. fin. c. de curat. furios. (5) Non saltem descendentes, verùm etiam ascendentes furiosi fruantur successione, ita tamen, ut generalis bonorum possessio detur furiosi nomine, l. 68. ff. de acqu. hered. Giphân. ad pr. Inst.

Inst. de her. qual. & diff. fol. 201. (6) Furiosus per servum quoque acquirat possessionem & hereditatem, *l. 1. §. 5. ff. de acq. vel amitt. poss. l. 63. ff. de acq. vel omitt. hered.* Imò & servus furiosus hereditatem acquirat, quando necessarius Domini hæres existit, *d. l. 63. Hovrens. ad pr. Inst. de hered. qual. & diff. fol. 193.* (7) Relinquenda sit filio furioso majorenni legitima, *l. 9. c. de impub. & al. substit. ibiq. s. ichard. n. 7. Franc. Raguellus ib. fol. 445.* (8) Post contractum matrimonium superveniens illud non separet, aut infirmet, arg. *l. consensu. c. de repud. l. 8. ff. de spons. l. 22. §. si matrimonium. ff. solut. matrim. c. quod proposuisti. c. requisivisti. 33. q. 1. c. hi qui. cap. usque furiosus. 32. qv. 7. c. 1. & 2. ibiq. Panorm. de Conjug. leprof. Beust. de matrim. part. 2. c. 9.* prout nec mitior rescindit sponsalia, *Carpz. Jurispr. Const. l. 2. tit. 10. Def. 182. n. 5.* (9) Furor unius conjugis alteri adulteranti poenæ mitigationem promereatur, ita ut ordinaria in extraordinariam fustigationis, vel relegationis mutetur, *Carpz. pr. crim. p. 2. q. 61. n. 35. 27. & seq. usque ad n. 42.* (10) Ab omni planè poenâ liberet tam in delicto ante furorem, quàm post illud contractum commisso, *l. infans. ff. ad L. Corn. de sic. l. 9. §. 2. ff. ad L. Pomp. de par. l. 14. ff. de officio Presid. Prosp. Farin. p. 1. Oper. crim. q. 92. n. 1. & 46.* ubi tamen in furorem delinquentis accuratè prius inquirendum per Medicos peritos & Chirurgos, quàm poena remittatur. *P. D. G. D. art. 179. Richter. Const. 98. n. 4. vol. 2.*

§. II. Tandem MAGNA FEBRIS, sic à fervore dicta, quâ veluti motu corporis contra naturam nihil magis impedimento est, *l. 60. ff. de re jud. excusat.* (1) ne quis in Judicio comparere teneatur, *d. l. 60. de re jud.* (2) Dum morbi fontici nomine venit & gravioris, generaliter legitimum semper & ubique facit impedimentum, *d. l. 60. ubi Bart. de re jud. & Calvinus, aliàs Rahl in Lexico Jurid. voc. Febris.* præsertim tertiana & quartana recens, è qua nemo rectè sanus dicitur in *l. 53. ff. de Edil. Edict.* Dico recens, nam inveterata excusatores requirit. *Bart. in dict. leg. 53. Calv. & schara. in Lexicis, voce Febris.*

§. 12. Ad ultimum MORBUS TEMPORALIS, aut LEVIS, veluti lippitudo levis, febricula & quartana inveterata, vel similis, de quibus supra cap. 3. §. 2. Quo non obstante sæpè domi negotia sua quis expedire potest, etsi non æquale cum morbo graviori, vel perpe-

D

tuo

I E N A E,

REC. PER IO. BERNARDVM HELLERVM, 1743.

tuo sortitur privilegium, non omni tamen omninò legum beneficio destituitur, siquidem (1) excusat à militia, *Rosentb. de Feud. cap. 8. in additionibus lit. K.* quippe necessitati parendum est, ne injungatur munus, quod obiri nequit sine gravi incommodo ejus, cui imponitur, & damno Reip. (2) In delictis operatur dilationem poenæ, *Carpzov. Pr. Crim. p. 3. q. 144. n. 53.* (3) Facit, ut quis censeatur munere suo fungi, utut adversà valetudine impeditur, arg. l. 4. §. 5. ff. *de statu liberis. styman. de salar. cler. c. 1. n. 324.*

CAP. V.

DE CAUSA EFFICIENTE, FINE
ET EFFECTU HORUM PRIVILEGIORUM.

CONSPECTUS.

1. Causa efficiens horum Privilegiorum proponitur, quæ est summus in Republica Princeps, & potestas territorialis.
2. Causa finalis constituitur Favor & Commiseratio Ægrorum.
3. Effectus horum Privilegiorum triplex enarratur.

§. I.

Cognitis superiori capite ipsis Privilegiis ÆGRORUM, quantum illa & enarrare volupe fuit, & diversis è locis colligere datum, nunc pernoscere juvat *Causam efficientem, finalem, ipsum denique Effectum.* CAUSA EFFICIENS est voluntas legislatoris, & quidem illius, penes quem est τὸ κύριον; Hic in *statu Monarchico* omnium optimo est PRINCEPS, in *Aristocratico* OPTIMATES, in *Democratico* POPULUS, *Joh. Frid. Bockelm. d. l. tb. 30. junctà Dissp. 4. tb. 19.* Quippe in liberà etiam Rep. Populus sæpè aliquem legum nexu eximebat, ut videre est in Q. Fabio Maximo, *Liv. lib. 10. c. 13.* & C. Valerio Flacco flamine Diali, *idem lib. 31. c. ult. sub. Dissert. 1. Inst. apbor. 92.* neque LL. XII. Tabul. per verba: PRIVILEGIA NE IRROGANTO, omnia ad unum vetita erant, sed ea tantùm, quæ singulas concernebant personas, non quæ certo generi personarum indulgentur, ut *pupillis, minoribus, ægrotis, mulieribus, militibus, similibusq.*, *Cujac. lib. 15. obs. 8. Frantz. ad Dig. tit. de const. Princ. n. 30. Rittershus. in tract. Dodecadeltos class. 2. c. 2. Reimb. Curike d. l. c. 2. p. 176.* Hodie
in

possessio detur furiosi nomine, l. 63. ff. *de acqu. hereda.* Gypban. ad pr. Inst.

in S. R. Imp. est *Imperator*, qui solus sine Statuum consensu privilegia concedit, modò non respiciant Jura Statibus communicata, quo casu ab his confirmanda, *Carpz. ad L. R. G. cap. 13. sect. 8. n. 15.* Nec non in suis territoriis *Principes*, utpote in quibus eadem sublimitate pollent, quã *Imperator* in toto Romano Imperio, juxta illud tritissimum Publicistarum axioma: *Ein jeder Fürst ist Kaiser in seinem Lande*, de quo videas *Martin. Mager. de Advoc. arm. c. 6. n. 28. Gail. de pac. publ. lib. 1. c. 6. n. 10. Reink. de Reg. sec. & Eccl. lib. 1. cl. 5. c. 6. n. 1. & seq. Sobrad. de Feud. 2. p. 9. pr. sect. 10. n. 36. Richter. Tract. de Adverb. signific. adverbio 17. clementer. p. 86.* interim haud incuriosus limitatio-num, quas afferunt *Christoph. Besold. Disp. Pol. 9. de Stat. Reip. subalt. cl. 1. rh. 3. 6. & 7. Rosentb. de Feud. c. 5. concl. 13. n. 4. Limn. de Jur. publ. lib. 4. c. 8. n. 9. & Reink. dict. loc. n. 57. cum seqq.*

§. 2. *Causa finalis* facillè apparet, nempe ut *succurratur infirmis*, seu *valetudinariis & aegrotis*, quò nec sibi met ipsis, nec aliis detrimento sint, arg. *l. id. juris. ff. ad L. Aquil. vel muneribus*, quèis impares longè, præter corporis imbecillitatem pressi, ipsi *Reip.* obsint, cujus intuitu *Ulpianus* *Præsidem* *Provinciae* monet, ut, si quem corporis imbecillitate laborare senserit, dimittat, aliumq; substituatur, qui muneri corporali sufficiat, *l. 6. §. 7. ff. de vacat. muner. c. 2. de Clerico agr. junge Peretz. in C. tit. qui morbo se excus. n. 4. vel tandem plus justo vexentur, aut crucientur, conf. Carpz. pr. crim. q. 144. n. 52. 53. & 54. juncto Peretz. d. tit. C. qui morbo se excus. n. 3. & 4.*

§. 3. *Effectus* denique idem est, qui aliorum privilegiorum, dare scilicet (1) privilegiato, ut hic *ÆGROTO* specialem facultatem. (2) Obligare ad jus ejusmodi servandum. (3) Derogare *Juri communi*, conf. *Hahn. in Not. ad Wesemb. theor. pract. tit. de const. Princ. n. 2. vers. planè ex his quaedam sunt personales.* in tantum, ut præcisè juxta eorum formam procedatur, etiam cum derogatione illius *Juris communis*, quò scilicet effectum habeant & profint, licet istius derogationis nulla injiciatur mentio, quandoquidem ea semper sumenda est interpretatio, ut constitutio potiùs valeat, quàm pereat, vel reddatur elusoria. *l. 1. in fin. ff. ad Municipal. 205. ad ff. lib. 1. tit. 4. n. 30.*

D 2

CAP.

I E N A E,

REC. PER IO. BERNARDVM HELLERVM, 1743.

DE CASIBUS, IN QUIBUS CESSANT
HÆC PRIVILEGIA.

CONSPECTUS.

1. Modi finiendi hæc privilegia sex in ordine recensentur.
2. Conclusio Dissertationis.

§. I.

VLIS superioribus, reliquum est dicere, in quibus casibus cessent hæc beneficia, seu privilegia: PRIMUS est, si adversa, quæ prætenditur, vel objicitur, valetudo non sit propria, sed sortè *patris, filii, uxoris, caterarumq; necessitudinum*, quippe hæc nil confert privilegii, adedq; nec excusationem habet à muneribus personalibus, *l. fin. C. qui morbo se excus. ubi Bart. adde Peretz. cod. tit. n. 3.* Quòd si tamen morbus obveniat *fonticus conjugis*, aut *liberorum* eo ipso tempore, quo reus in Judicio comparere debet, vel horum funus deducendum sit, non metuo dicere cum *Carpz. Proc. Jur. tit. 8. art. 2. §. 3. n. 47. C. Mysf. cent. 4. Obs. 57. n. 6.* hunc morbum veluti proprium, quandoquidem conjux & liberi pars corporis mariti & patris habentur, hocq; humanitatis officium, eandem excusationem mereri, conf. *Zanger. de Except. p. 2. c. 9. n. 23. C. Coler. p. 1. Dec. 104. n. 33.* nec minùs ægritudinem Advocati, si alius de facili haberi nequeat, cum eodem *prax. for. p. 1. const. 9. Def. 9. n. 4. C. in Proc. dict. Art. 2. n. 48. 49. 50.* junge *Zanger. de Except. p. 2. cap. 9. n. 13.* SECUNDUS, si non sit probabilis, *l. 3. ibi: si allegationibus tuis fidem adesse perspexerit. C. Qui morbo se excus. nemo enim è ficto, vel affectato impedimento beneficium, aut excusationem consequitur, l. 21. §. ult. ff. si quis caution. l. 2. §. subvenit. ff. ad scutum sylan.* quia tum nullus esset excusationum, vel Judicem, aut Magistratum eludendi finis, *Carpz. Proc. Jur. dict. tit. C. art. §. 4. n. 52. Mysf. d. cent. 4. Obs. 58. num. 5. Wesemb. p. 3. Conf. 112. n. 17.* Unde meritò ab his suisq; propriis excluduntur beneficiis (1) Milites ægritudinem, aut langvorem corporis simulantes, vel etiam se ipsos ad detrectandum cum hoste pugnam vulnerantes, *l. 6. §. 5. ff. de re milit.* adde *Dis. meam de Jur. Armerum cap. 10. §. 2. n. 11.* (2) Mendicantes

possessio detur furiosi nomine, *l. 68. ff. de acqu. hered. Gypnan. ad pr. Inst.*

dicantes validi, die welsige/ faule Berster / morbos plurimum flagen-
tes, horum obtentu commiserationem hominum, largamq; stipem me-
rituri, de quibus videas *Dambauder. Prax. crim. cap. 110. n. 55.* ubi le-
pidas de mendico oecultum morbum pratendente, quam postea *pigri-
tiam* dixit, & alio ulcerosum corpus in se purum per imposturam offe-
rente historias recenset à *diſt. num. 55. usque 57.* eosq; furibus annume-
rat, quorum poena pro ratione circumſtantiarum est sustigatio ac rele-
gatio perpetua, imò ultimum quandoque supplicium, *Carpzov. pr.
crim. q. 93. n. 75. 95. 96. & 98.* TERTIUS, si non corporis labor, sed
animi & consilii opera requiratur, *l. 2. §. 7. ff. de vacat. mun. Bart. ad
l. 1. c. Qui morbo se excus. & Peretz. eod. tit. num. 4.* QUARTUS, si
in totum cessaverit morbus, cessante enim causa privilegii inductivâ &
finali, quæ est commiseratio infirmitatis, ejusq; levamentum, cessat
ipsum privilegium, *l. Titia. §. Usuras. ff. de Legat. 2. l. cura extruendi.
§. deficientium facultatibus. ff. de muner. & honor. Decius ad l. 68. n.
18. ff. de R. J. Richter. vol. 2. Conf. 110. n. 20. Coler. de Process. Execut.
part. 2. c. 2. n. 132.* Dico in totum, quamdiu enim post convalescentiam
è præcedanea ægritudine quis adhuc lassus est, aut debilitatus, iisdem
fruitur privilegiis, *Decian. lib. 3. Respons. 14. num. 59.* QUINTUS, si
ipse his renunciaverit, arg. eorum, quæ habet *Peretz. in Cod. lib. 3. tit.
14. num. 5.* tum ex eo, quòd unusquisque Juri pro se per legem, con-
suetudinem, aut statutum introducto possit renunciare, *l. pen. c. de
Pactis, Richter. vol. 2. conf. 271. n. 3. & conf. 485. n. 5.* SEXTUS, si
ipse morbosus, vel ægrotus, his, quibus gaudet, privilegiis non utatur,
quippe privilegia per non usum privativum scilicet, seu omisivum,
non merè negativum tolli in aperto est, vid. *l. 1. ff. de nandinis. Hahn.
in Not. ad Wes. d. l. Felin. in cap. cum accessissent. vers. secunda regula
de constit. Richter. vol. 1. part. 6. conf. 5. num. 72.*

§. 2. Atque hæc de frequenti non minùs quàm utili in commu-
ni vita pariter ac usu fori ÆGRITUDINIS Argumento dixisse, inq;
has pagellas ex abditis LL. & Dd. recessibus retulisse sufficiat, quæ tan-
to minùs aspernaberis, LECTOR, quòd nosti hospitem Te esse in fra-
gili corpore, imò in conducto tuguriolo, *Psalm. 39. v. 13. & 119. v. 19.*
& quòd longiùs in hac vitæ viâ progredieris, propiùs Te ad mentis hebe-
tudinem, corporis imbecillitatem accedere, sæpiùs etiam opinione ci-
tiùs

D 3

tiùs

I E N A E,

REC. PER IO. BERNARDVM HELLERVm, 1743.

tius umbrae instar evanescere, 1. Paralip. 30. v. 15. sap. 2. v. 5. Quare, dum commorandi tantum, licet multi VITA & FACTO reclamant, qui cum MORTE ac INFERNŌ se transegiſſe credunt, natura nobis diverſorium dedit, non habitandi, ut Romana vox est in aureo de Senectute libro, citante illam *Gothofredo ad l. 3. in quibus causis &c. lit. A.* inq; hoc ſapius, quanto insolentiſſus graſſamur, quanto latiſſus ſuperbimus, tanto magis morbis quamplurimis corripimur, atque in Medicorum manus incidimus, *Syrac. c. 38. v. 15. adora mecum, praeunte Hiſkiã 2. Reg. 20. v. 3. 4. 5. & Abrahamo Genes. 20. v. 17. DEUM caeli & terrae, ut incolumem Te ſervet, ut tollat animi corporiſq; aggritudines, & fiduciae in hunc plenus recuperabiſ certò novas vires, Eſaie 40. v. 31. imò ſanis aggregaberis, inter quos Medicus eſt ſupervacuuſ, Tacituſ de Oratore c. 41. v. 3. & qui non niſi cum periculo morboſ pharmacis irritant, Plato in Timaeo, vel de natura tom. 3. pag. mibi 612.*

Tantum!

AUCTARIUM

JURE DIVINO.

I.

Tranſituſ exercituſ innoxiuſ per aliena territoria, der Kriegs Durchzug durch etneſ andern Land / juſtuſ licituſq; evincitur per textum Num. 21. verſ. 21. 22. 23. & 24.

II.

Juſ Regiuſ, quale ſit & quantum, malè oſtenditur è textu 1. ſam. 8. verſ. 2. & ſeqq.

NATURALI.

I.

Jure naturali liberis parenteſ magiſ, quàm liberi parentibuſ debent alimenta.

II.

poſſeſſio detur furioſi nomine, l. 63. ff. de acqu. herea. Gypſan. ad pr. Inſt.

II.

E justo naturali universalis quis obligatur, ut pauperi verè tali, non circumforaneis, den umblauchenden faulen Bettlern / succurrat, ad pauper jus exigendi non habet.

GENTIUM.

I.

obfes à Principe, vel civitate datus ipso facto obligatur, ut maneat, donec satisfactum, contra Grotium de Jur. Belli & Pac. l. 2. c. 29.

II.

Mare & Dominii & Imperii capax est, contra eundem de mari libero pag. 37.

CIVILI.

I.

Judex questionem in causam principalem incidentem und eademq; definitivâ sententiâ amplecti potest.

II.

Civitas tam è contractu, quàm delicto Civium & Administratorum obligatur.

CANONICO.

I.

Canon Redintegranda 3. quest. 1. prout non de quovis promiscuè possessore conceptus; ita nec ex illo agi potest contra tertium sive bonæ, sive malæ fidei possessorem.

II.

Exactio Papalis Annatarum sapit actum simoniacum.

FEUDALI.

I.

sequela Nobilium Vasallorum, die Landes- und Heers-Folge / quam ad Domini & Provincie defensionem prestare necessum, in territorio Domini propriis Vasalli, extra territorium Domini sumptibus expeditur.

II.

Quot equis unusquisque Vasallus servire debeat, si è literis Investituræ, dem Lehn-Brieff non appareat, è registris ac schedulis metropolitani, den Quartier-Zettel in recte probatur.

PUBLICO

I E N A E,

REC. PER IO. BERNARDVM HELLERVM, 1743.

PUBLICO.

I.

Solus Imperator in Principes Imperii Bannum stringere nequit, die Reichs. Acht, nec sufficit sola in hoc facto notoritas.

II.

Miles in excubiis positus instantissimum ab hoste periculum nec sagā devitare, nec tutiorem ob id locum eligere potest.

STATUTARIO.

I.

Statutum valet, ut non liceat nisi cum alterius consensu testari.

II.

Nobiles domicilium in civitate constituentes, illius jurisdictionem & statuta agnoscere tenentur.

SUPERPONDIIUM.

I.

MEDICO-PHILOGICUM.

Purgationum constitutionumq; omnium, quæ exercitatione Gymnasticâ fit, saluberrima est, sed quæ sit, vel fuerit exercitatio Gymnastica, discursus aperiet.

II.

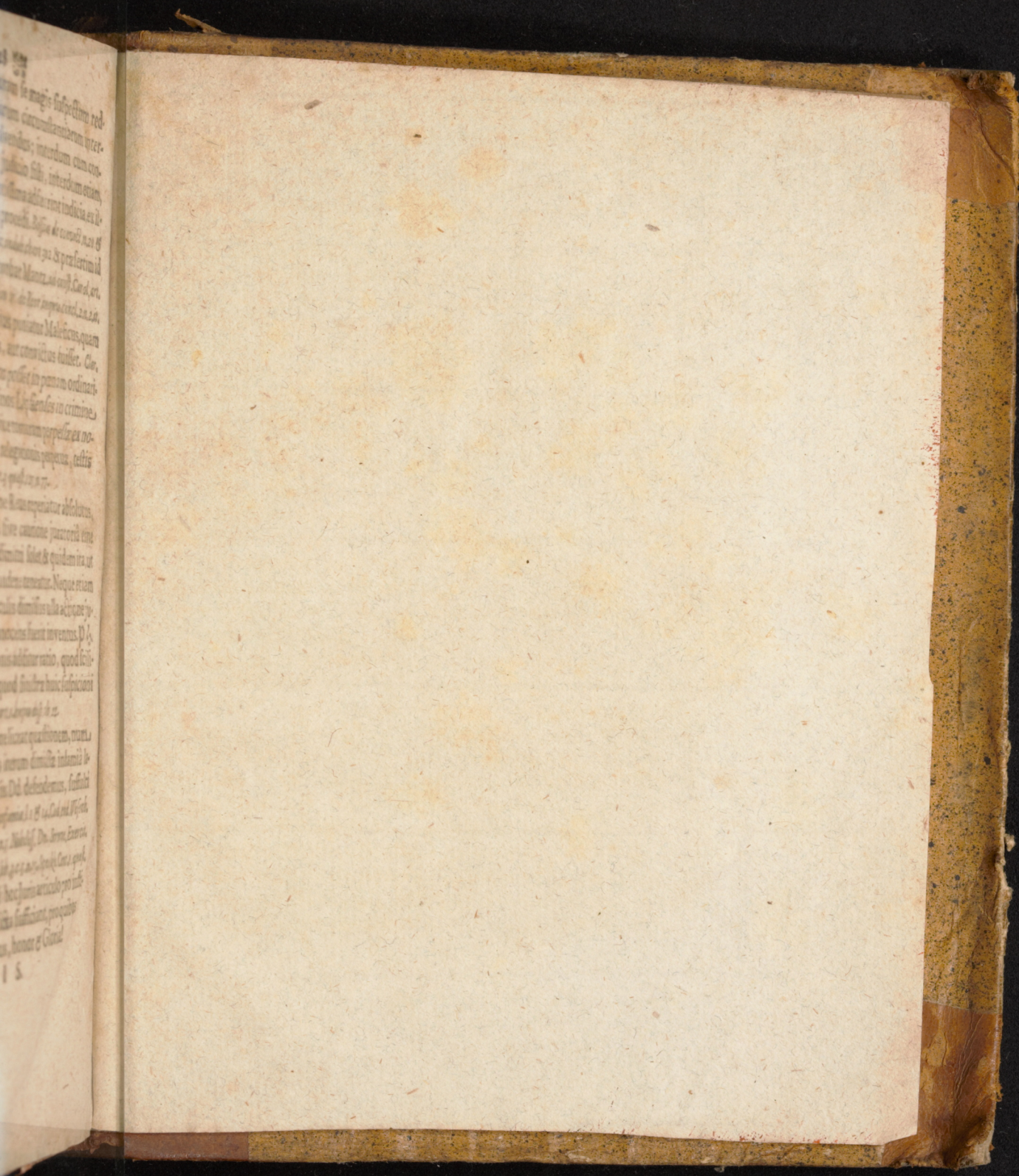
MERE PHILOGICUM.

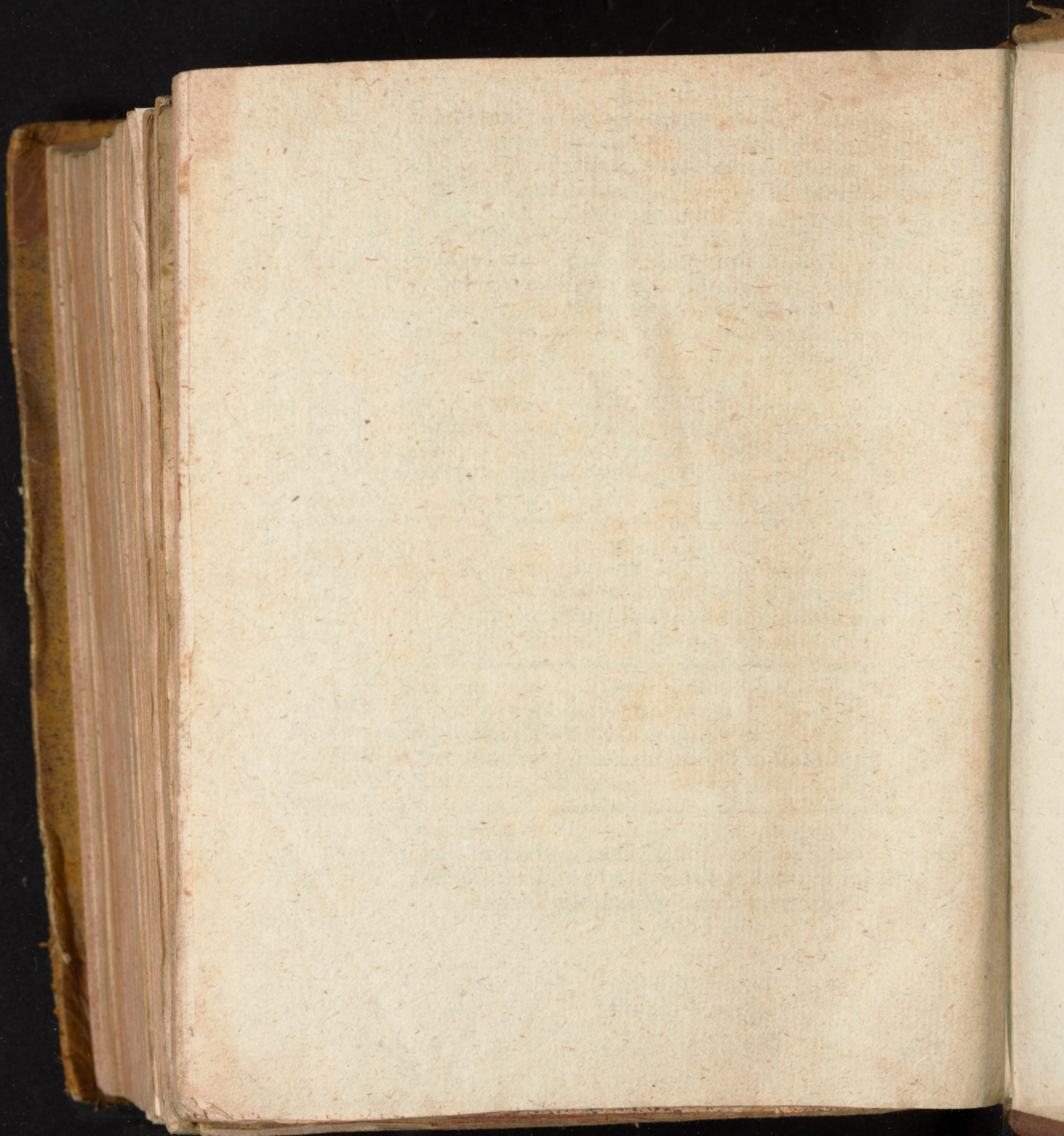
Vocabulum Puritas, Benefactor, Malefactor & Adverbium Ab sine sine causa VOSSIO de vitiis Latini serm. barbara habentur, sed ipse dicenda: Abs re, conciliare aliqua, & vocabulum Disfitus usurpando pro Remotus, barbarismi notam vix effugit.

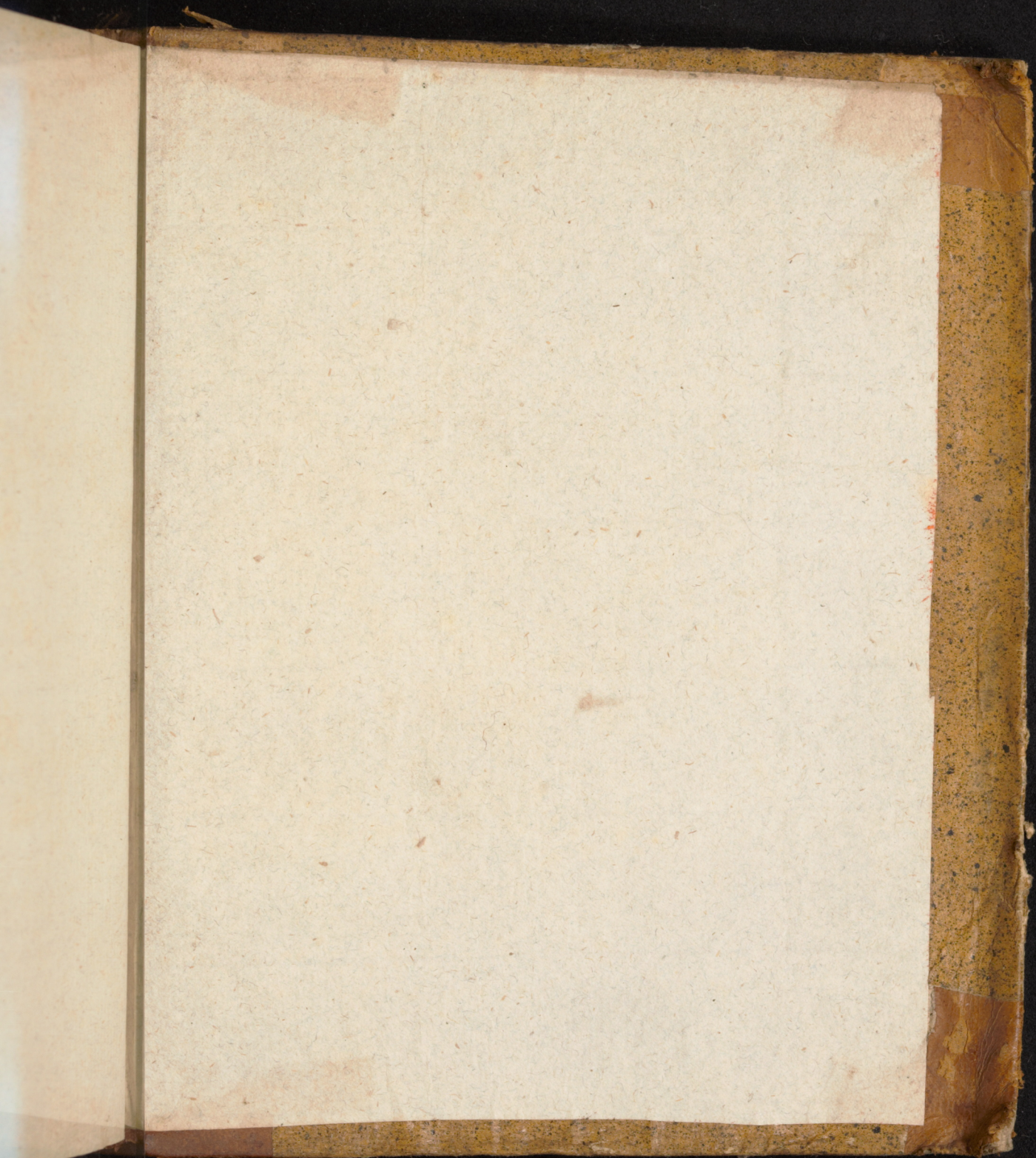
DEO SERVATORI GLORIA!

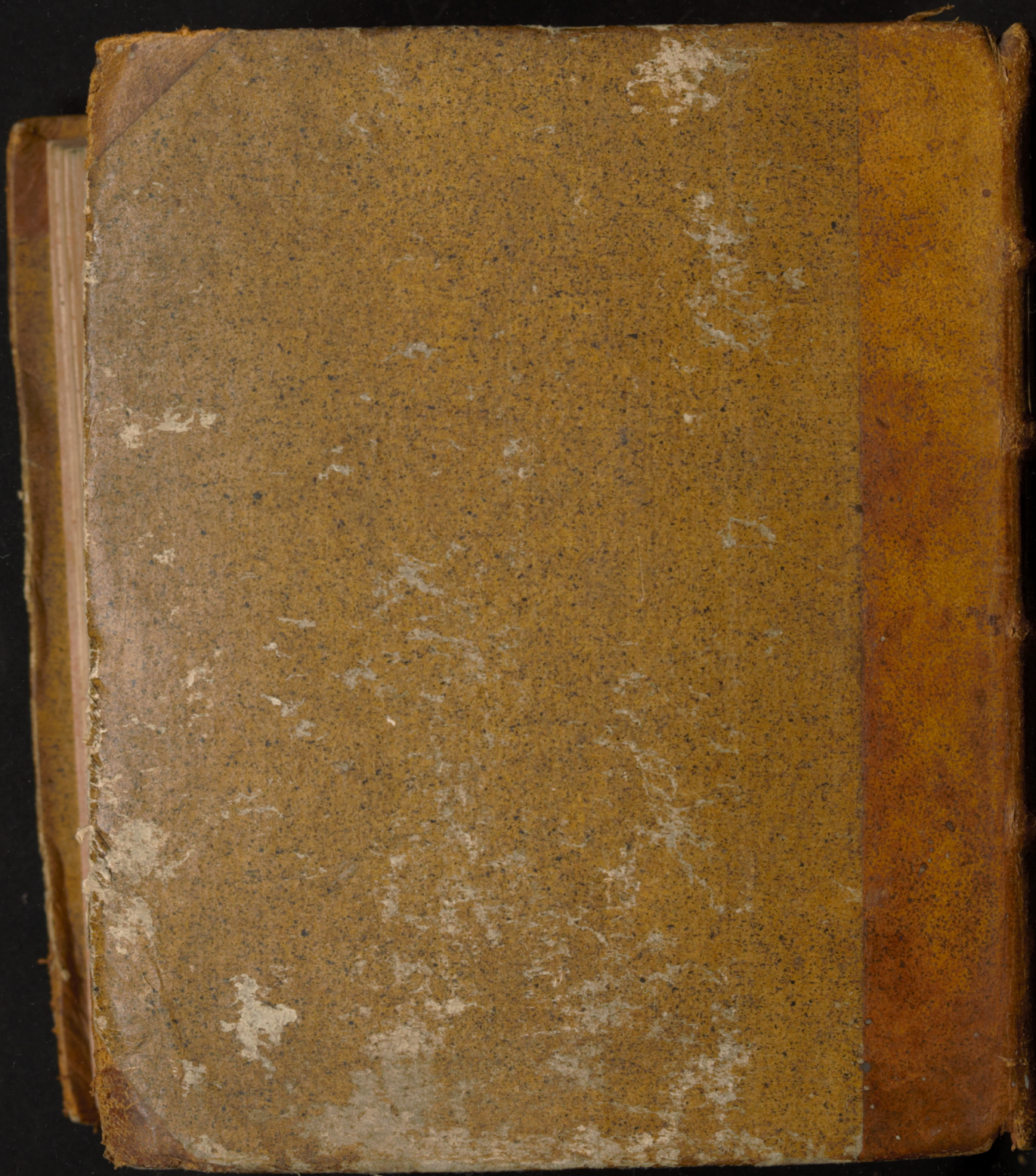

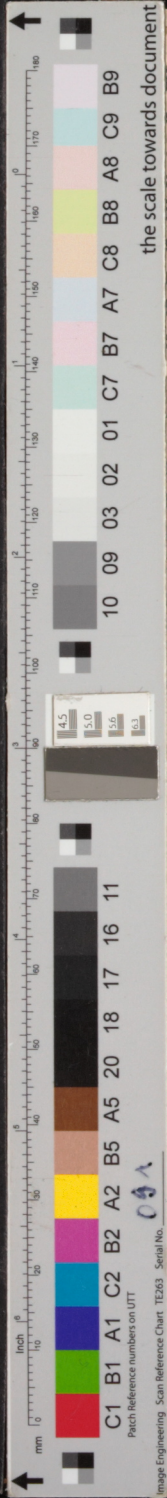
possessio detur furiosi nomine, l. 68. ff. de acqu. hered. Gypnan. ad p. Inst.

the scale towards document

DISSERTATIO.

25

diff. fol. 201. (6) Furiosus per servum quoque
 & hereditatem, l. 1. §. 5. ff. de acq. vel amitt.
 vel omitt. hered. Imò & servus furiosus heredi-
 to necessarius Domini hæres existit, d. l. 63. Hor-
 ved. qual. & diff. fol. 193. (7) Relinquenda sit
 i legitima, l. 9. c. de impub. & al. subst. ibiq.
 agruellus ib. fol. 445. (8) Post contractum ma-
 ens illud non separet, aut infirmet, arg. l. consen-
 de spons. l. 22. §. si matrimonium. ff. solat. ma-
 sti. c. requisivisti. 33. q. 1. c. hi qui. cap. usque
 & 2. ibiq. Panorm. de Conjug. leprof. Beust. de
 prout nec mitior rescindit sponsalia, Carpz. Ju-
 ro. Def. 182. n. 5. (9) Furor unius conjugis alte-
 ritigationem promereatur, ita ut ordinaria in ex-
 ionis, vel relegationis mutetur, Carpz. pr. crim.
 seq. usque ad n. 42. (10) Ab omni planè pcc-
 to ante furorem, quàm post illud contractum
 ad L. Corn. de sic. l. 9. §. 2. ff. ad L. Pomp. de
 prasid. Prosp. Farin. p. 1. Oper. crim. q. 92. n. 1. &
 rem delinquentis accuratè priùs inquirendum
 & Chirurgo, quàm poena remittatur. P. D. &
 onstl. 98. n. 4. vol. 2.

MAGNA FEBRIS, sic à fervore dicta, quæ velu-
 ra naturam nihil magis impedimento est, l. 60. ff.
 ne quis in Judicio comparere teneatur, d. l. 60.
 morbi fontici nomine venit & gravioris, genera-
 r & ubique facit impedimentum, d. l. 60. ubi
 vinus, aliàs Rahl / in Lexico Jurid. voc. Febris.
 quartana recens, è qua nemo rectè sanus dicitur
 ist. Dico recens, nam inveterata excusatorum
 leg. 53. Calv. & schard. in Lexicis, voce Febris.
 num MORBUS TEMPORALIS, aut LEVIS,
 febricula & quartana inveterata, vel similis,
 §. 2. Quo non obstante sæpè domi negotia sua
 cti non æquale cum morbo graviori, vel perpe-
 D tuo

I E N A E,
 ER IO. BERNARDVM HELLERVVM, 1743.